Pregrada.info

NEZAVISNI PREGRADSKI LIST

SIJEČANJ 2011. BESPLATNO IZDANJE BROJ 5. GODINA III.



TEMA BROJA

EKOLOGIJA

IMPRESSUM

Pregrada.info
nezavisni pregradski list

SIJEČANJ 2011.
BROJ 5. GODINA III.

- BESPLATNO IZDANJE -

List priprema **udruga Zefra** (www.zefra.hr) u suradnji s **Pregrada.info portalom** (www.pregrada.info)

Peti broj financira Krapinsko-zagorska županija
www.kzz.hr

Tekstovi:
Zdravko Bedeniković, Nevenka Cigrovski, Mladen Burić, Lana Dimač, Slavko Dimač, Gordana Hajtić, Jelena Jurić, Ivan Kantoci, Josip Kolar, Boris Krizmanić, Nenad Krsnik, Darko Krušelj, Tanja Očko, Marcel Lončarić, Ivana Radanović, Davor Rogina, Ivan Škrinjar, Zlatko Šorša, Marko Vešligaj

Fotografije:
Nevenka Cigrovski, Martina Jurmanović, Boris Krizmanić, Josip Krušlin, Josip Posavec, Zlatko Šorša, Darko Topolko

Fotografija na naslovnici:
Darko Topolko

Grafička priprema:
Vedran Ferić

Tisak:
SignalPrint, Zabok

KAZALO

Ekologija: **Ljekovite i jestive biljke na Kunagori** 3
Ekologija: **Rasvjeta i ekologija** 4
Ekologija: **Pregrada je u našim rukama** 6
Ekologija: **Grijeh prema okolišu - slučaj Kunagora** 8
Ekologija: **Problematika sanacije kamenoloma** 10
Ekologija: **Svjetloonečišćenje**..12
Predstavljamo: **HPD Kunagora, Pregrada** 13
Predstavljamo: **Gradsko društvo Crvenog križa** 15
Predstavljamo: **Pucačka družina grof Keglević** 16
Predstavljamo: **Mreža udruga KZŽ** 17
Predstavljamo: **Udruga Petrože, Krušljevo Selo** 18
Izložba: **«Slike minulog vremena» u Sopotu** 19
Kolumna: **Pisati o Pregradi? Nema problema!** 20
Kolumna: **V riti su ti oči kak raku** 20
Kolumna: **Moje ime je Kunagora** 21
Kolumna: **Zagorska nostalgija: Kosteljina** 22
Kolumna: **Dva plava kaputića** 24
Kolumna: **Iz Gradskog vijeća** 26
Sport: **Tablice pregradskih nogometnih klubova** 27

UVODNIK

Nakon godinu i pol zatišja, ponovo smo s vama u petom broju lista Pregrada.info!

Prva četiri broja imala su političke teme, a ovaj puta odlučili smo se za ekologiju. Da je to tematika koja je aktualna i pobuđuje veliki interes pokazuje i količina tematskih članaka koji su na stranicama pred vama.

Tiskanje ovog broja u potpunosti pokriva **Krapinsko-zagorska županija**, kojoj se zahvaljujemo na podršci u ova teška recesijska vremena.

Portal Pregrada.info, iz kojeg je niknula ideja ovog tiskanog izdanja, početkom drugog mjeseca slavi četvrtu godinu postojanja. Portal je od pokretanja posjetilo preko **550 tisuća** posjetitelja što dovoljno govori o potrebi nepristranog informiranja građanki i građana.

U ovom broju lista Pregrada.info imamo nekoliko novih autora, vjerujem da će vam se dopasti tekstovi. Ovog puta je fotografiju za naslovnicu lista ustupio je Darko Topolko, uskoro naš sumještanin, pa u budućnosti možete očekivati puno dobrih fotografija našeg grada.

Kao i svaki puta do sada pozivamo vas da nam se javljate s idejama, tekstovima i ostalim materijalima za koje smatrate da su važni za informiranje naše lokalne zajednice.

Do čitanja (kad god to bilo)…

Koordinator projekta Josip Krušlin

Ljekovite i jestive biljke na Kunagori

Pišu: **Slavko** i **Lana Dimač**; *Fotografije*: **Martina Jurmanović**

Biljke se oduvijek koriste kao hrana i kao lijek. Što je zapravo bilje? Bilje su sve biljke koje se koriste kao sastojak u hrani ili piću, zbog arome, u prehrani i medicini. Posljednje vrijeme povećava se interes za ljekovito i jestivo bilje koje slobodno raste u prirodi. Spoznaja da živimo u sve zagađenijem okolišu mijenjaju neke ustaljene navike i pristup prehrani, postepeno se sve više vraćamo zdravoj odnosno prirodnoj hrani kojom možemo naš jelovnik osvježiti i obogatiti, samo se trebamo potruditi.Današnje naše teškoće i nizak standard upućuju nas na prirodu, na neiscrpne i besplatne izvore hrane. Ove snimke vas upućuju da upoznate jestivo i ljekovito bilje kunagore. Vi se samo trebate potruditi i pokrenuti iz svojih fotelja, stolica te na trenutak zaboraviti omiljene sapunice i serije i krenuti u avanturu.



Majčina dušica - Omiljena biljka, a upotreba joj je u pučkoj medicini obostrano i jako raširena. Pospješuje probavu i koristi se kao čaj protiv kašlja. Služi kao začin različitim jelima (salatama, umacima i juhama).



Lazarkinja, divlji broć, valjuga - Raste u velikoj količini po sjenovitim šumama. Zbog ugodna aromatična mirisa lazarkinja može služiti kao mirodija. Bere se prije cvatnje u travnju i svibnju i to većinom osušena.



Cikorija ili vodopija - Kao povrće se upotrebljavaju mladi, ponešto gorki prizemni listovi koji su prije izbijanja stabljike veoma slični listovima maslačka pa se često s njime zamjenjuju. Cikorija je nježan, ali djelotvoran gorak tonik. Dobar je lijek za žučne kamence pa zato cikoriju zovu “prijateljica jetre“.



Gavez,crni gavez, veliki gavez, volovski jezik - Mladi izdanci stabljike i listova mogu se brati cijelo proljeće i ljeto i zatim u kasnu jesen. Jedu se većinom prokuhani i mogu se pripremiti kao špinat. U pučkoj medicini služi za zacjeljivanje rana i opekotina, a njegov sok služi kod astme i povišenog krvnog tlaka i bolesti žući.

Ostatak opisa biljaka s fotografijama nalazi se na posljednoj stranici, tiskan u boji.

Rasvjeta i ekologija

Piše: **Ivan Škrinjar**

Svakodnevno u ljudskoj populaciji raste svijest o našem najbližem i globalnom okruženju, o tome koliko ono utječe direktno na čovječanstvo, a koliki je ljudski utjecaj na to okruženje.

Novi zadaci i misija ljudske civilizacije su daljnje podizanje svijesti o našem okruženju, o utjecajima i promjenama koje direktno ili indirektno potičemo mi sami, svjesno ili nesvjesno.

U sklopu te misije zadatak je svakog pojedinca da što prije shvati procese koji nas okružuju, da nakon toga i sam počne ukazivati na moguće narušavanje ravnoteže u svojoj životnoj okolini te poduzeti radnje da ih spriječi.

Jedan od procesa koji narušavaju prirodnu ravnotežu okoline je prekomjerno trošenje energije, pogotovo električne energije. U tom kontekstu pozabavit ćemo se potrošnjom električne energije za rasvjetu, koja je jedan ogroman potrošač električne energije, dakle energije općenito.

Pretpostavimo da samo milijun potrošača u jednom trenutku odluči isključiti jednu žarulju sa žarnom niti od 100W u večernjim satima, u vrijeme kada je obično sva rasvjeta uključena.
Rezultat bi bio smanjenje opterećenja u elektroenergetskom sistemu za približno 100 MW (megavata). Ova snaga odgovara jednoj, po veličini, srednjoj elektrani!

A riječ je o samo jednoj žarulji.









Žarulje sa žarnom niti (klasične ili „obične“ žarulje) energetski su daleko najlošiji oblik rasvjete, jer one od svoje ukupne energije za dobivanje svjetlosti potroše samo 5%, a ostatak se njihove energije pretvara u toplinu.

Postoje međutim i žarulje koje mnogo učinkovitije iskorištavaju energiju, a to su fluokompaktne žarulje, čija je iskoristivost oko 5 puta veća od one u „obične“ žarulje. Na taj način primjerice fluocijev snage 11 W zamjenjuje žarulju sa žarnom niti od 60W, a uz veliku uštedu energije daje i kvalitetnije svjetlo. Nije naodmet napomenuti da je životni vijek žarulje sa žarnom niti 1000 sati, a štednih i više od 10000 sati.

Izvori svjetla slični fluokompaktnim žaruljama su flourescentne cijevi, a koje se koriste za rasvjetu uredskih i radnih prostora te industrijskih pogona. Također se odlikuju dobrom iskoristivošću, niskom cijenom i dugim životnim vijekom. Danas već postoji čitava serija novih vrsta fluorescentnih cijevi koje pomoću inteligentnih sustava upravljanja rasvjetom i elektroničkim predspojnim napravama osiguravaju učinkovitije i ugodnije osvjetljenje, uz minimalne troškove.

U kućanstvu, a pogotovo u trgovinama, kafićima i restoranima, koristi se popularna halogena rasvjeta te rasvjeta sa dikroičkim reflektorom. Iako ugodna za oko (topla boja), halogena žarulja također najveći dio energije troši beskorisno na toplinu te je kao takva neučinkovita i kratkog životnog vijeka kao i obična žarulja.

Važno je znati svrhu određene žarulje, budući da svjetlost ne određuje samo jačina osvjetljenja već i tzv. temperatura svjetla. **Najbolje je svjetlo ono koje je nalik sunčevoj svjetlosti**, tj. onoj kojoj je naš vid i prilagođen. Za neke primjene međutim, kao što je primjerice vanjska rasvjeta, temperatura svjetla nije osobito bitna, pa je vanjska rasvjeta, jer joj je jedina funkcija da osigura vidljivost, najčešće žute boje. Te, natrijeve žarulje, ekonomski su najisplativije.

Najnoviji izvori svjetlosti bazirani su na LED (light emitting diodes) tehnologiji. LED je poluvodički element koji emitira svjetlost, dakle gotovo svu energiju pretvara u svjetlost. I tu počinje revolucija koja će žarulju sa žarnom niti kakvu znamo zadnjih stotinjak godina poslati u mirovinu.

Svjetlost je elektromagnetsko zračenje. Točnije, onaj dio spektra elektromagnetskog zračenja koje možemo vidjeti svojim okom. Pojednostavljeno, svijetlost bijele boje kakvu poznamo ustvari se sastoji od cijelog spektra boja, tj. frekvencija boja, a ako to još pokušamo pojednostaviti možemo reći da se

bijela svjetlost sastoji od tri osnovne boje, a to su crvena, zelena i plava boja (RGB – red, green, blue). Tehnologija kojom upravljamo radom LED-RGB izvorom osvjetljenja, tj. regulacijom intenziteta od neke minimalne od neke maksimalne vrijednosti svake boje posebno, možemo teoretski dobiti preko 16 milijuna boja!

svjetlo, a kada čitate, potrebna Vam je samo jedna mala svjetiljka koja osvjetljava knjigu.

Ono što na prvi pogled može izgledati kao rastrošnost (postavljanje većega broja instalacija, utičnica, prekidača, rasvjetnih tijela) dugoročno je zapravo štednja. Naime, ako imate samo jedno ili dva rasvjetna tijela u prostoriji, ona su gotovo uvijek

Ako klasičnu žarulju od 100 W zamijenite sa odgovarajućom štednom žaruljom od 20W, pri pretpostavci da gori u nekom domu 5 sati dnevno, godišnje ćete uštedjeti 122 kn (pri cijeni kWh od 0,87 kn). Štedna žarulja će vam se isplatiti za manje od godine dana, a u svom životnom vijeku ta će vam žarulja uštedjeti 670 kn! Cijena štednih žarulja kreću se od 20 kn (manje kvalitete i životnog vijeka), pa do 50 kn (visoke kvalitete i dužeg životnog vijeka).

žarulja sa žarnom niti	fluokompaktna žarulja
snaga	snaga
25 W	5 W
40 W	7 W
60 W	11 W
75 W	15 W
100 W	20 W
120 W	23 W

Iz navedenog je lako zaključiti da nam LED tehnologija omogućava do sada neslućene mogućnosti upravljanja rasvjetom te proizvodnju novih, nadomjesnih kompaktnih LED-žarulja, svih mogućih boja i snaga, istovremeno smanjujući potrošnju energije za 80% (za isti intenzitet osvjetljenja) i produžujući životni vijek na nevjerojatnih 100.000 radnih sati!

Svjetlosno je zagađenje pojam koji je odavna poznat u gradovima – ako se zemaljska kugla gledana noću iz svemira može se vidjeti da su najosvjetljeniji dijelovi gradovi. Dakle, ako ste imalo ekološki svjesni, znat ćete da nije potrebno da uvijek budu upaljene žarulje u hodnicima i prostorijama u kojima trenutno nitko ne boravi, ali nitko vam ne može zabraniti da većim brojem rasvjetnih tijela postignete što bolji ugođaj u svome domu. To znači da ćete u dnevnoj sobi upaliti sva postojeća rasvjetna tijela kad Vam dođe nekoliko prijatelja, međutim kada s obitelji gledate televiziju, trebali biste ostaviti upaljenu manju svjetiljku koja pruža indirektno

veće snage i uključit ćete ih uvijek kad ste u prostoriji (nemate druga), međutim ako imate

Više različitih rasvjetnih tijela na raspolaganju, rjeđe ćete uključivati ona jača i na taj ćete način zapravo štedjeti (tj. pridonositi i okolišu i vlastitu novčaniku).

Austrija je zakonom zabranila uporabu starih i neučinkovitih žarulja (sa žarnom niti), a od europskoga povjerenika za okoliš zatraženo je da i Europska Unija pokrene sličnu zakonsku inicijativu. Australci su se mogli koristiti običnim žaruljama do kraja prošle godine - žarulja sa žarnom niti otišla je u povijest.

Vrijeme je da se i mi uključimo u borbu protiv prekomjerne potrošnje električne energije: za početak, da svatko od nas u svom domu zamijeni nekoliko "običnih" žarulja sa "štednim" ili LED žaruljama. Parafrizirajući g. Armstronga, to bi bio mali korak za nas, a veliki za naš okoliš i buduće naraštaje.

Najmoderniji europski nogometni stadion, Allianz Arena, u Münchenu, uveo je osvjetljenje pomoću štedljivih rasvjetnih tijela. U to spadaju i najmodernija i najštedljivija rasvjetna tijela – LED-rasvjetna tijela i fluorescentne cijevi.



Pregrada je u našim rukama

Piše: **Tanja Očko**

Za one koji vole definicije, mogu započeti sa skraćenom verzijom onoga što mi danas po defaultu smatramo ekologijom: Ekologija je znanost koja proučava odnose među organizmima te odnose organizama i njihova okoliša. Sve je jasnije da se Ekologija ne može ograničiti na izdvojeno proučavanje biljaka ili biljnih zajednica, životinja ili životinjskih zajednica, odnosno čovjeka ili ljudske zajednice u odnosu na njihovo obitavalište, nego se na sve to mora gledati kao na simbiozu tih zajednica i prirode (odnos bez kojeg ne može ni jedna strana opstati).



Svi se vjerojatno slažu kada se čovjek ističe kao najveći zagađivač čiji je utjecaj na okoliš u većini slučajeva sa negativnim (usuđujem se reći nekad i nepopravljivim) posljedicama. Moramo biti svjesni da priroda nema mogućnost plastične operacije, faceliftinga, botoxa i inih načina da zakrpa, popravi i uljepša rane koje smo joj mi svojim sebičnim načinom života nanijeli. To odlično opisuje rečenica koju je izgovorio Papa Ivan Pavao II 1990. godine na svjetski dan mira: „Ozbiljnost ekološke situacije otkriva u kakvoj je dubokoj krizi ljudski moral.“

Početak tzv. moderne ekologije, discipline na koju mi gledamo kao na obostrani odnos između živih organizama i njihovog (našeg) okoliša, mnogi pronalaze u teoriji evolucije i prirodne selekcije Charlesa Darwina gdje se ukazuje na čvrstu povezanost između životinja (uključujući čovjeka) i njihovog prirodnog staništa. No, umjesto da ta veza bude ravnopravna i na obostranu korist, ona je narušena od strane ljudi na štetu ostalih zajednica i prirode. U ljudskoj je naravi da Zemlju smatramo prirodnim vlasništvom čija je jedina svrha da služi udovoljavanju i zadovoljavanju naših želja i potreba. Sve dok nam ne proradi svijest i ne shvatimo da je život na Zemlji mreža međusobno korisnih i ovisnih odnosa, priroda nema šanse postati ravnopravna s nama egocentricima.

Majka Zemlja danas je suočena sa velikim brojem problema od kojih prednjači globalno zatopljenje, a u stopu ga slijede kisele kiše, klimatske promjene, zagađenje zraka i vode, izumiranje mnogih životinjskih vrsta, radioaktivno zračenje….jedan

problem na sebe veže masu drugih čime lista ekoloških problema postaje sve duža.

Možda je van naše moći bitno utjecati na globalne probleme, jer što smo mi naspram svjetskih industrijskih kompanija, vlada i političara te ostalih koji drže konce u rukama?! No, zašto ne bi učinili ono malo što možemo? Objasnite mi jednu stvar. Koji je razlog potrganih kanti za smeće po ulicama Pregrade (liječenje vlastitih frustracija), koji je razlog divljih odlagališta po lijepoj nam Kunagori i ostalim zelenim bregima (lijenost???), zašto nema kontejnera za sortirani otpad (nedostatak novaca za kontejnere i odvoz ili nedostatak interesa?). Već bi bilo dovoljno kad bi svaki pojedinac ostavio red za samim sobom (ne budem rekla da svaki pomete pred svojim vratima jer to je već tema za neku drugu raspravu).

Smeće koje je razbacano po Kosteljini i po okolnim šumama ne samo da nije oku lijep prizor, nego trajno narušava kvalitetu i čistoću mjesta na koje je odloženo (primjer su stari hladnjaci kod kojih su u proizvodnji korišteni PBC spojevi, akumulatori koji sadržavaju sumpornu kiselinu te olovo i olovni dioksid, nerazgradive PVC vrećice, stare gume…). Dovoljno bi bilo uložiti malo volje i truda i otpad te vrste odvesti na prikladne deponije. U Hrvatskoj postoji niz poduzeća s iskustvom u području čišćenja, zbrinjavanja i gospodarenja otpadom. Stoga, otpadna ulja (motorna, strojna, hidraulička, transformatorska), otpadne masti, stare boje i lakovi, ljepila, smole te ambalaža onečišćena istim ne bi trebala završavati u potoku, za cestom ili u nekoj šumi.

Ukoliko predate stari automobil za to ovlaštenom Fondu, dobijete isplaćeno 40 lipa po kilogramu težine automobila; ukoliko prijavite postojanje zapuštenog automobila negdje u prirodi, dobijete 10 lipa po kilogramu. Za EE otpad (otpad električnog i elektroničkog porijekla) nedavno nam je ponuđeno vrlo prihvatljivo rješenje; ostvarivanje preuzimanja beskorisnih i zastarjelih uređaja zahtijeva samo pozivanje na besplatni broj telefona. Također, u Hrvatskoj je uspostavljen sustav besplatnog sakupljanja, prijevoza i odlaganja građevinskog otpada koji sadrži azbest. Stavljam naglasak na **BESPLATNO!**

Štedimo struju, kupujmo štedne žarulje. Racionalizirajmo potrošnju insekticida, pesticida, herbicida, laka za kosu, dezodoransa… Sprečavanju zagađenja prirode izravno možemo doprinijeti i reciklažom.

Uz to što se ne stvaraju divlja odlagališta, recikliranje je i postupak kojim se iz otpada izdvajaju korisni materijali koje je moguće ponovno upotrijebiti tako da nije potrebno u tolikoj mjeri vršiti eksploataciju prirodnih izvora. Najčešće se odvajaju papir, plastika, staklo i metal. No, također se mogu reciklirati i tekstil, baterije, motorna ulja, građevinski otpadni materijal i slično. Još jedna dodatna pozitivna strana recikliranja jest očuvanje energije koje se na taj način troši puno manje nego proizvodnjom istog proizvoda iz izvornih sirovina.

Odličan primjer pruža nam proizvodnja stakla iz staklenog krša pri čemu je staklo 100% moguće reciklirati uz smanjenu potrošnju energije u odnosu na proizvodnju iz prirodnih sirovina (pijesak, feldšpat, kalcit, dolomit, soda) kao i smanjenje emisije stakleničkih plinova. Za proizvodnju aluminijskih limenki od recikliranog materijala potrebno je čak 95% manje energije nego za proizvodnju od boksita kao osnovne sirovine. Pri proizvodnji papira recikliranjem se štede drvo i voda; za izradu tone papira od recikliranog materijala potrebno 17% manje drva i 50% manje vode (što je vrijedan podatak pošto znamo da su količine i jednog i drugog ograničene) .

Vrijedi imati na umu da prirodna bogatstva i resursi nisu nepresušni. Stoga treba razmišljati o racionalizaciji njihove potrošnje, kao i o očuvanju njihove čistoće i kvalitete. Istina je da smo sami odgovorni za očuvanje, kako našeg planeta, tako i naše Pregrade. A hoćemo li bar pokušati, stvar je savjesti svakog pojedinca.

Grijeh prema okolišu – slučaj Kunagora

Piše: **Ivan Kantoci Vanč**



Foto: Josip Posavec, www.fotovion.com

Gledam osakaćenu i osiromašenu Kunagoru na slici. Neizmjerna tuga i nemoć prožima mi osjećaje pri pogledu na učinjenu štetu i osiromašenje koje se učinilo prirodi Kunagore. S njezinim osiromašenjem nestao je i dio mene samoga. I ne samo mene. Uvjeren sam da isto iskustvo doživljava i stanovništvo Pregrade i okolice. Štefanija Dimač u članku[1] 'Kunagora – biser Hrvatskog zagorja' uz 60. obljetnicu Hrvatskog planinarskog društva 'Kunagora' iz Pregrade opisuje što sigurno i mnogi drugi osjećaju: "Tek nekoliko stotina metara od gradskog središta prolazimo uz kamenolom zgranuti koliko je odvaljeno od Kunagore. Čitavo je brdo nestalo na sjeveroistočnoj strani, kao da ga je odgrizla golema čeljust neke nemilosrdne nemani. Česta dubinska miniranja zaljuljaju i naše domove koji su blizu središta Pregrade. Jake vibracije natjeraju stanare da izađu iz kuća misleći da je potres. Tiho se nadamo da neće doći do kakvoga tektonskog pomaka jer se čitava priča oko kamenoloma odvija na lokaciji vodocrpilišta i bazena s rezervom vode za čitav kraj. Svjesni svoje nemoći, bez komentara prolazimo u tišini. Veseli žubor Kosteljine odvraća nas od otužnog prizora." Unatoč svom vrlo talentiranom literarnom izražavanja koje je Štefanija Dimač upotrijebila u zanimljivom i vrlo lijepom članku o Kunagori kao biseru Hrvatskog zagorja kako bi čitateljima i ljubiteljima prirode diljem Hrvatske promovirala 'ljepoticu Kunagoru', nažalost zbog postupaka 'nemilosrdne nemani' Kunagora je na žalost svoju izvornu ljepotu koja ju je nekad krasila nepovratno izgubila.

U sjećanje mi dolaze češći obilasci južnog, nižeg vrha Kunagora, vidljivog na slici, zvanog Japica ili Turnišće, kojeg je 'neman' zagrizla gotovo do pune visine od 456 metara. Nešto niže od vrha Japice bio je jedan poseban malen proplanak nad stijenom, sada uništen, iz kojeg su se pružali prekrasni i nezaboravni vidici na Kostelgrad, Kostelske brege, Plemenšćinu, vrhove Donačke gore, Ravnicu, Brezovicu, Strahinjčicu i u daljini prema vrhuncima Ivančice na istoku. Mnoge ljubitelje prirode iz Pregrade ili izvan nje koji su se zaželjeli ljepote Kunagore često sam znao odvoditi upravo na to mjesto. Jednog od poznanika iz daleke Norveške koji me za ljetnih mjeseci posjetio u Pregradi, dok je Kunagoru krasila još njena izvorna ljepota, poveo sam u razgledavanje Kunagore i njene okolice upravo na to mjesto. Dugo se nije mogao

rastati od tog mjesta i pogleda koja je pružala Kunagora i njezina prekrasna priroda. Sjećanja koja dolaze, pri pogledu na sliku Kunagore danas, osjećajima odnose njihov nekadašnji užitak i mir.

Kako se moglo dogoditi da u ovaj dio našeg lijepog Zagorja, u ovaj prekrasni pregradski kraj zaluta ta 'nemilosrdna neman' te uništi i osiromaši i ono što je sam Bog darovao ljudima ovoga kraja i putniku namjerniku?

Zaštita okoliša zajednička je i opća obveza da se poštuje zajedničko dobro namijenjeno svima[2]. U slučaju Kunagore očito je da se nije uspjelo spriječiti uništavanje prirode po miloj volji i prema ekonomskim zahtjevima uskog kruga političkih i upravnih struktura i elita u Pregradi. Prije demokratskih izbora u Hrvatskoj odnosi se to na osobe u organima tadašnjih struktura vlasti i uprave. Nakon demokratskih izbora odnosi se to na osobe iz stranaka na vlasti i opoziciji u sadašnjim strukturama vlasti i uprave. Kako se moglo dogoditi da unatoč toga što su se sve stranke na vlasti i u opoziciji u Pregradi u svojim stranačkim programima obavezale da će štiti okoliš kao zajedničko dobro, da su osobe iz tih političkih struktura vlasti i upravnih organa u slučaju Kunagore činili upravo suprotno? Tim osobama i organima izgleda da je jedini cilj bio ekonomski interes i maksimalizacija profita. I ovdje se kao i u sličnim slučajevima ponovno potvrdilo kako je okoliš jedno od onih dobara koje mehanizmi tržišta nisu kadri prikladno zaštititi. Ekonomski interesi i profit za strukture vlasti i upravne organe u Pregradi bio je primamljiviji. Razloge za mehanizme tržišta domišljalo se. Svoju se moralnu i političku odgovornost, opravdavajući to javnim interesom, bilo spremno nekažnjeno i u vlastitoj i u društvenoj savjesti svjesno gaziti. Politička i moralna odgovornost za devastaciju Kunagore prvotno je svakako na tim ljudima koji su tvorili političke i upravne strukture u Pregradi. Oni su ti koji su donosili odluke i činili taj 'grijeh struktura' u slučaju Kunagore. Drugotna je odgovornost i na svim ostalim kulturnim i intelektualnim elitama Pregrade koji su propustom griješili ne iznoseći svoja mišljenja i protivljenja radi zaštite okoliša kao zajedničkog dobra sadašnjih i budućih generacija. Sav stečeni ekonomski dobitak od proizvodnje i prodaje kamena u razdoblju eksploatacije kamenoloma ni izdaleka ne može pokriti štetu učinjenu prirodi Kunagore i stanovnicima Pregrade.

Kako izaći iz logike čiste potrošnje i biti u stanju poštivati i zadovoljavati primarne potrebe sviju. Za Kunagoru sve je to već, zahvaljujući nedoraslim političkim i upravnim elitama Pregrade, prekasno. Za Pregradu i njene stanovnike uništena i osiromašena Kunagora znak je koji opominje na mentalitet onih u čijem vrijednosnom sustavu okoliš ne predstavlja zajedničko dobro i koji i odgovornost za to zajedničko dobro nisu kadra ni nositi.

Budućim političkim i upravnim strukturama Pregrade njezini bi stanovnici trebali pomoći izborom onih koji su tome dorasli, koji žele i stvarno su kadri, ne samo deklarativno, već i stvarno tu odgovornost i nositi. Samo će se tako moći spriječiti već danas neke nove i nepredvidive štete nad okolišem ili nad nekim drugim zajedničkim dobrom u Pregradi i u budućnosti. Izostane li ta zajednička odgovornosti i obveza prema okolišu kao zajedničkom dobru kao što se to dogodilo u slučaju Kunagore, od bogate prirode kojom je pregradski kraj izuzetno obdaren, ostajati ćemo i mi i buduće generacije samo sve siromašniji. Samo odgovorni pojedinci i političke i upravne strukture koje će biti u stanju ispred svojih osobnih političkih i ekonomskih interesa vidjeti i u zaštiti okoliša zalagati se zajedničko dobro, moći će to osiromašivanje spriječiti i ljepotu preostale prirode znati ekonomski pametnije oploditi.

[1] - *Štefanija Dimač, Kunagora biser Hrvatskog zagorja, Hrvatski planinar, br. 9-2010, str. 292*

[2] - *O zajedničkoj odgovornosti prema okolišu kao zajedničkom dobru vidi: Kompendij socijalnog nauka Crkve, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 2005., str. 333-346.*

Problematika sanacije kamenoloma

Pripremio: **Mladen Burić**

Tekst je pripremljen na osnovu znanstvenog rada skupine autora: **Izv.prof.dr.sc. Željko Španjol** (Šumarski fakultet u Zagrebu); **Doc.dr.sc. Ivo Galić**; **Dr.sc. Roman Rosavec** (Rudarsko-geološko-naftni fakultet, Zavod za rudarstvo i geotehniku u Zagrebu) te diplomskog rada autora **Dražena Martinka, dip. ing. rudarstva**.

Izvori:

1. Španjol, Željko; Galić, Ivo; Rosavec, Roman: Pristupi rješavanju problema sanacije kamenoloma (Approaches to solving the problem of rehabilitation of quarries),
2. Martinko, D. (2004): Koncept razvoja rudarskih radova na eksploatacijskom polju „Pregrada 2“. Diplomski rad, Rudarsko-geološko-naftni fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Kamen je sirovina koju možemo svrstati u neobnovljiva prirodna bogatstva, a koja je izuzetno važna u graditeljstvu. U prošlosti, danas i u budućnosti građevinarima je kamen jedan od osnovnih građevinskih materijala koji se u veliko upotrebljava u niskogradnji i visokogradnji.

Iskorištavanje mineralnih sirovina svakako najdrastičnije mijenja prirodni krajobraz i šteti okolišu. Kamenolomi su sve veći i sve neprirodniji te se tijekom otvaranja istih predlažu slijedeće mjere zaštite: izraditi projekt zaštite od buke; spriječiti onečišćenje atmosfere u okolini; spriječiti prekomjerno punjenje vozila; po potrebi vlažiti unutarnje ceste radi sprječavanja širenja prašine; osigurati koncentracije ispušnih plinova u dopuštenim vrijednostima; asfaltirati radni prostori oko radionica, spremnika i pretakališta goriva; odlagališta jalovine urediti i zatraviti, itd.

Tipovi sanacije i prenamjene

Zakonom o rudarstvu propisana obaveza saniranja otkopanih prostora već tijekom i/ili nakon završetka eksploatacije. Pojedini tipovi sanacije i prenamjene prema Gašparović i dr. (2009) ovise o:

Tipu eksploatacije: Prvi tip formira se radi iskorišćivanja kamena koji se vadi u obliku velikih blokova pa nakon eksploatacije ostaju impozantne građevine, ne arhitekture, koje su same po sebi atrakcija (npr. Cavae Romane u Vinkuranu, s'Hostal, Pierres et vacances, ROM.St. Margarethen ili Žurkovo). Drugi tip kamenoloma formira se radi iskorištavanja sirovine za proizvodnju građevinskog materijala (tehničko-građevinski kamen). Npr. Croscat, Hercegovac, Holderbank, Ljubešćica i Zelenjak.

Položaju kamenoloma u širem kontekstu: Kamenolomi koji su se razvojem gradova našli unutar njihove urbane cjeline (npr. Braga, Creueta del Coll, Kartal, Pierres et vacances). Oni imaju veće mogućnosti za prenamjenu u javne ili komercijalne, odnosno profitabilne sadržaje. Njihov prostor može biti građevinsko zemljište. Za napuštena eksploatacijska polja udaljena od urbanih centara mnogo je češći i primjereniji odabir nekih od oblika biološke sanacije (npr. Biville, Hercegovac, Ljubešćica).

Planiranom novom korištenju: Oblik i način novog korištenja bitan je preduvjet uspješnog oporavka pejsaža i uspostavljanja novih vrijednosti prostora (npr. kamenolom Braga prenamijenjen u nogometni stadion, Cavae Romane u muzej kamena, Crazannes u odmorište uz autocestu, Hercegovac u izletničko-rekreacijski centar i sl.).

Prirodnim vrijednostima: Kamenolomi su nakon zatvaranja prostori izgubljene vrijednosti. Svaki od oblika sanacije i prenamjene daju dodatnu vrijednost tog prostora. Ona može biti ekološka, estetska,



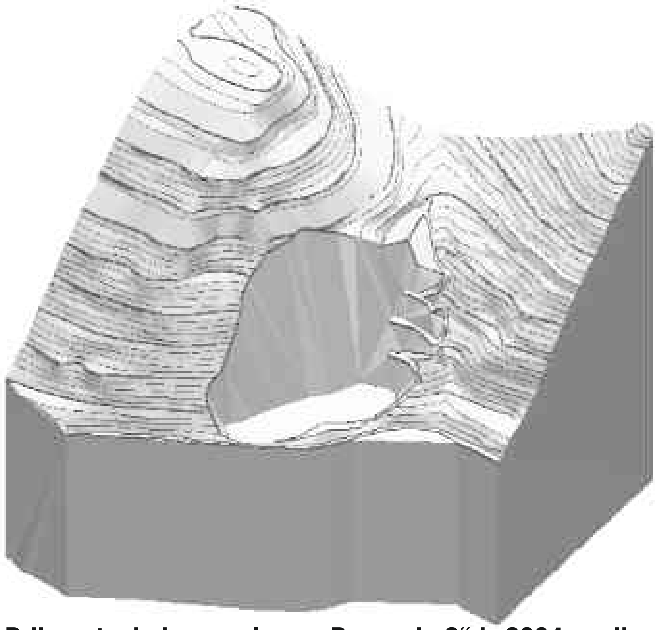
Foto: Josip Posavec, www.fotovion.com

funkcionalna, kulturna i povijesna.

Tipu intervencije: Ona može biti primarno ekološka (Holderbank), arhitektonska (Braga, ROM), umjetnička (Montraker, Dionyssos) i pejsažno-oblikovna (Creueta del Coll, s'Hostal, Zelenjak).

Modeli u rješavanju sanacije i prenamjene

Na osnovu ovih spoznaja danas, prema Gašparović i dr. (2009.), postavljena su četiri osnovna modela u rješavanju zadataka sanacije i prenamjene kamenoloma:



Prikaz stanja kamenoloma „Pregrada 2“ iz 2004. godine, (izvor: Martinko, 2004.)

Rekultivacija pejsaža („vratiti prirodi oduzeto“): Dugotrajan, zahtjevan i skup postupak primjenjiv kod onih kamenoloma s kojima se ne planira novo korištenje ili prenamjena. Takvi su kamenolomi obično udaljeni od naselja (u prirodi).

Perivojno preoblikovanje: Svjesni da se potpuno ne može povratiti prvobitno stanje pejsaža uređenje napuštenih kamenoloma proizlazi iz ciljeva potpuno novih prostorno-pejsažnih obilježja i sadržaja (perivoji, rekreacijska područja i dr.)

Interpolacija arhitekturom: Kod kamenoloma koji su dok su nastajali bili na periferiji, a širenjem naselja postaju sastavni dio urbane sredine. To područje postaje građevinski vrlo zanimljivo i dobiva značajno na cijeni. To su prostori razvoja, poduzetništva i događanja. Primjera u svijetu ima više gdje se arhitektonski uklapaju stambeni, sportski (stadioni, igrališta), kulturno-umjetnički (parkovi skulptura, prostori za kulturne manifestacije i sl.) sadržaji.

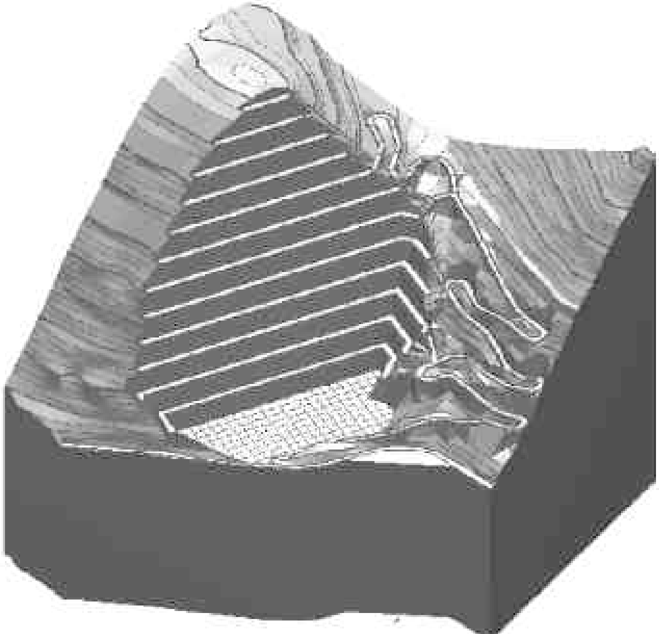
Land art – umjetnička interpretacija: Devastirani pejzaži industrijskog doba postaju omiljena mjesta stvaranja avangardne (pejsažne) umjetnosti. Poigravanje sa vegetacijom, morfologijom terena, upotrebom ostataka korištenih materijala nastaju privremena ili trajna djela (instalacije)

Eksploatacija i sanacija kamenoloma „Pregrada 2“

Kamenolom je udaljen je od grada oko 1 500 m i degradira sjeverni ulaz u grad, kao i istočne obronke Kunagore na kojima je smješten. Ukupne zalihe tehničko-građevinskog kamena iznose oko 4.5 milijuna kubičnih metara. Kamenolom ima jednostavan pristup ležištu, nema problema s vodom te postoji mogućnost gravitacijskog transporta. Mineralna sirovina koja se eksploatira je dolomit, dobrih fizičko–mehaničkih osobina sa širokom primjenom.

Rudarski radovi koji se trenutno vrše u kamenolomu „Pregrada 2“ nisu usklađeni sa Zakonom o rudarstvu Republike Hrvatske jer visina i nagibi kosina koji su veći od 70° pokazuju da je u pitanju trajna stabilnost kamenoloma, a zbog nekvalitetnih izvođenja rudarskih radova i miniranja stijenske mase izgubljene su etaže tako da je onemogućen pristup etažama (Martinko, 2004.). Radovi su koncentrirani na jednom mjestu, što usporava dobivanje stijenskog materijala i ne mogu se pokriti potraživanja tržišta.

U svom diplomskom radu Martinko daje nova rješenja razvoja površinskog kopa koja omogućavaju sanaciju postojećeg stanja, kao i daljnju eksploataciju mineralne sirovine. Kao krajnji rezultat odabira novih rješenja je dobivanje oblikovane tehnički sanirane kosine (12 etaža; visina etaže 20 m; nagib 70°, a završni nagib kosine 54°).



Prikaz završnog stanja kamenoloma „Pregrada 2“, (izvor: Martinko, 2004.)

Rješenja razvoja kamenoloma ”Pregrada 2” od strane Martinka omogućavaju sanaciju postojećeg stanja, kao i daljnju eksploataciju mineralne sirovine nakon provedene sanacije.

Nova rješenja u skladu su sa zakonskim normativima, a to je prvi preduvjet nastavka eksploatacije na ovom površinskom kopu. Tako uređen i tehnički saniran kamenolom nakon eksploatacije ostavlja nam razne mogućnosti ovdje navedenih rješenja.

Svjetloonečišćenje

Piše: **Nevenka Cigrovski**

Za termin svjetloonečišćenje prvi sam puta čula 2007. godine, kad sam upoznala Ranka Skansija, zagrebačkog haesesovca koji se već dugi niz godina bavi ovim problemom. To me toliko zainteresiralo, da sam na tu temu sa mladima HSS-a organizirala predavanje u gradskoj vijećnici. Bilo je to 26. rujna 2007. godine. Kasnije sam o svjetloonečišćenju slušala na fakultetu, u sklopu predmeta Medicinska ekologija.

Što je svjetloonečišćenje?

Svjetloonečišćenje (eng. Light pollution) je pretjerana upotreba umjetne svjetlosti, odnosno nepotrebna upotreba svjetlosti izvan zone koju je potrebno osvijetliti. Prvi su na ovaj problem ukazali astronomi, koji su primijetili "smanjenje" broja zvijezda. Za razliku od onečišćenja vode ili zraka, zagađenje svjetlom nepoznanica je za većinu ljudi. Ovaj, na prvi pogled beznačajan problem, izaziva mnoge neželjene efekte - od nepotrebnog rasipanja energije do štetnog utjecaja na životinje i ljude. Najčešći uzrok tomu je korištenje neekoloških rasvjetnih tijela ili njihovo nepravilno postavljanje, ali i svako rasvjetno tijelo koje je upaljeno bez razloga.

Medicinski i ekološki problem

Kaže se da je svjetlost izvor života kakvog danas poznajemo. No, nepravilno upotrebljena ima brojne štetne posljedice na biljni i životinjski svijet. Naime, životni ciklusi biljnog i životinjskog svijeta prilagođeni su dnevnim izmjenama dana i noći. To se zove cirkadijani ritam. Nesmetana, jasna, izmjena dana i noći temeljna je odrednica čitavog ekosustava. Zbog kontinuirane fotosinteze, kraći je životni vijek kopnenih biljaka, a svijetlost djeluje i na prirodan tijek oprašivanja. Uslijed produženog dana prestaju egzistirati neke vrste kukaca, ili doseljavaju netipične vrste. Ptice gube orijentaciju pri dnevnim i sezonskim migracijama, pa tako u određeno područje doseljavaju netipične vrste. Ribe i vodozemci koji se normalno ravnaju prema dnevnom svjetlu i mjesečini, bivaju dezorijentirani. Noćnim sisavcima se skraćuje vrijeme lova i hranjenja, a dnevnim se skraćuje vrijeme odmora. I čovjek je dio tog ekosustava. Uslijed blještanja povećana je opasnost u prometu. Noćna svjetlost djeluje na kvalitetu sna, a neka istraživanja govore i o povećanoj opasnosti za nastanak malignih oboljenja i povećanoj brzini rasta tumora (posebice tumora dojke) uslijed izloženosti produženom djelovanju svjetlosti.

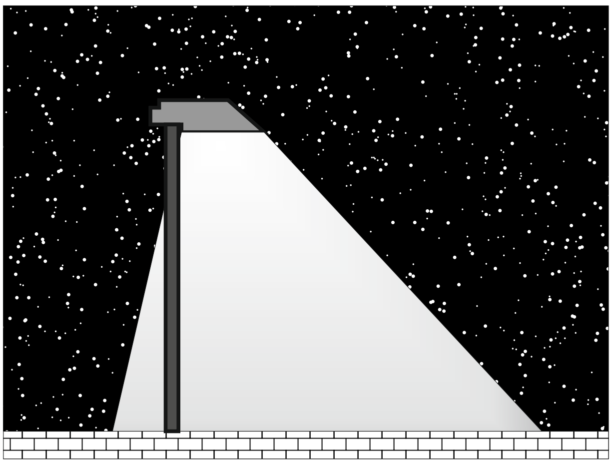
Ekonomski aspekt

Rasipanje energijom je rasipanje novcem. Naišla sam na računicu prema kojoj bi Grad Zagreb - kada bi sve svjetiljke u gradu bile moderne i samim tim ekološki podobne, te kada bi se uvela efikasna regulacija javne rasvjete - prepolovio troškove struje. Odnosno, umjesto 78.900.000 kn za javnu rasvjetu troškovi bi iznosili 34.830.000 kn.

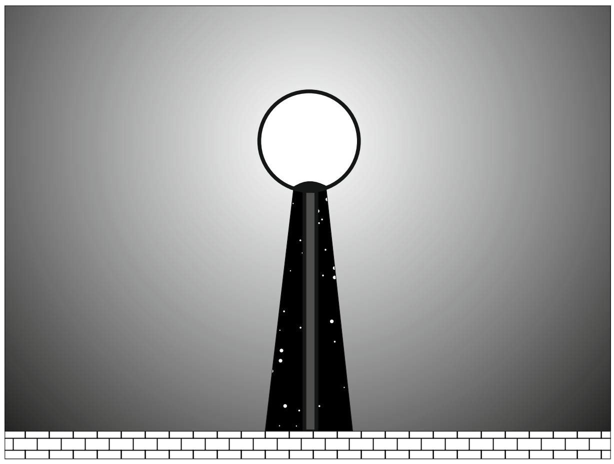
Kako to izgleda u praksi?

Svjetlosno zagađenje se najčešće javlja u gradovima kao žuta ili narančasta maglica koja lebdi iznad uspavanog grada noću, kao posljedica jakog noćnog osvjetljenja. Ta refleksija svjetlosti od oblaka se zove "Skyglow". Ovaj efekt se javlja zbog loše dizajniranih i nepravilno postavljenih izvora svjetlosti koji rasipaju svjetlost jer ne posjeduju odgovarajuću zaštitu.

Konkretno, pohvalno je što novouređeni pregradski trg ima ekološka rasvjetna tijela (svjetiljke), ali čini mi se da se osvjetljenje muzeja, crkve i fontane ne uklapa u ova ekološka načela - kako po pitanju svjetloonečićenja, tako i po pitanju uštede energije.



Ekološko rasvjetno tijelo



Neekološko rasvjetno tijelo

HPD Kunagora, Pregrada

Piše: **Davor Rogina**



Sa 60-obljetnice HPD Kunagora (19.11.2010)

Kretanje bregima nudi zadovoljstvo ljudima željnih povratku prirodi, odmora, rekreacije i prirodnih ljepota. Planinarenje nam pruža i više, nova druženja, doživljaje... Boravak u prirodi, na svježem zraku, daje nam novu snagu i poticaj, posebno ako radimo i boravimo u zatvorenim prostorima, zimi pregrijanim, a ljeti prevrućim, izloženi umjetnom svjetlu i suhom zraku. Planinarenje svatko doživljava na svoj način, ovisno o životnom iskustvu, motiviranosti i svjetonazoru. Jednostavno rečeno, planinariti treba radi užitka i ništa više.

Počeci planinarenja u Pregradi

Juraj Kantoci (1914.–1997.) je povodom 35. obljetnice društva 1985. godine istaknuo da planinarenje u Pregradi ima prilično dugu tradiciju. Naglasio je da se u Pregradi počelo hodati znatno ranije. Na starim fotografijama, kada je „naš mužek bil opterećen gruntom i neimaštinom", prepoznaje tadašnju pregradsku inteligenciju, obitelji liječnika dr. Koščica, Kubin, Bahatman i Thyery, te učitelja Bakliža i Cvetko koji su hodali okolo na Donačku goru, Boč i Taborgrad na „majales" i tu se fotografirali. I sam je kao naučnik na „duhovski ponedjeljak" 1933. godine svjedočio izletu i druženju „pregradskih dečkiju društva Hrvatska omladina Pregrade" na Donačkoj gori. Izletima u prirodu polako su se pridruživali i drugi Pregračani.

Osnivanje planinarskog društva

Nekoliko godina kasnije, na inicijativu više uglednih mještana, ljubitelja prirode i planinarenja kao novog vida rekreacije, 16. travnja 1950. godine, osnovano je planinarsko društvo u Pregradi (Boško Kangrga, Milivoj Pajtler, Andrija Blažun, Jurica Kantoci, Ivica Kuster i dr.). Društvo je dobilo naziv po Kunagori koja se izdiže iznad Pregrade. Od tada pa do danas, u rad društva je bilo uključeno nekoliko stotina članova, koji su radom u našem društvu i planinarenjem doprinosili širenju planinarstva i ljubavi prema prirodi u ovom kraju.

Prošle, 2010. godine, planinarsko društvo je svečano obilježilo 60. godišnjicu svojeg rada. Tom je prilikom u prostorijama Gradske knjižnice postavljena prigodna izložba starih fotografija na kojima su posjetitelji mogli prepoznati svoje roditelje, djedove i bake i barem se na kratko vratiti u prošle dane.

Izgradnja doma na Kunagori

Nedugo nakon osnivanja društva, 1952. godine, na inicijativu pregradskih planinara i lovaca krenulo se sa izgradnjom zajedničkog „Planinarsko-lovačkog doma". Zapis iz 1978. godine govori da su od planinara glavni inicijatori gradnje doma bili Ivan Kežman i Jurica Kantoci, te da je za gradnju prvo bila određena lokacija kraj Kostelgrada, gdje su već bili izvršeni zemljani radovi. Kasnijim dogovorom prešlo se na gradnju doma na sadašnjem mjestu, na



Sjeverni Velebit, Premužićeva staza (19.07.2009)

jugoistočnom dijelu Kunagore, iznad Pregrade, kraj temelja bivše crkve – prasvetišta Gospe Kunagorske. S ovog mjesta se pruža lijep vidik na grad, na okolne planine - Medvednicu, Ivanščicu, Brezovicu, Strahinjščicu, Maceljsku i Cesargradsku goru. Nešto više, s vrha Kunagore (522 m) pogled seže i dalje prema slovenskom gorju od Donačke gore do Kamniških alpa. U izgradnji doma sudjelovali su mještani, učenici pregradske sedmoljetke i štićenici odgojnog doma za mušku djecu iz Bežanca, članovi planinarskog, lovačkog i vatrogasnog društva uz pomoć radnih organizacija. Dom je svečano otvoren 1. svibnja 1953. godine na radost svih mještana, posebno planinara, lovaca i svih ljubitelja prirode kojima je pružao ugodan kutak za odmor i druženje sve do današnjih dana. Planinarski savez je dom svrstao u kategoriju planinarskih kuća. Otvoren je za planinare i izletnike u dane vikenda, od početka svibnja do kraja rujna.


Obilaznica Zagorskim bregovitim putem, Krapinske Toplice - Picelj, PD Zagorske steze Zabok (06.01.2010)

Rad društva

Uz održavanje doma i okoliša na Kunagori, članovi društva održavaju markirane staze na području svojeg djelovanja - Kostelskog gorja i Kunagore. Markacijama (crveni krug s bijelom točkom u sredini) se obilježava put i smjer kretanja planinarima koji ne poznaju naše područje i služe im za lakšu orijentaciju. Znakovi se nalaze na drveću, stupovima i drugim mjestima gdje se lakše uočavaju. Nemojte ih uklanjati, tako da naši gosti mogu bezbrižno uživati u prelijepim vidicima Kunagore, Kostelgrada, sutjeske Kosteljine, Vinagore i Desinića, na putu od naše zagorske katedrale do Velikog Tabora, putem kojim prolazi staza Zagorskog planinarskog puta (ZPP).

Tijekom godine organiziramo više izleta na obližnje nam gore - Brezovicu, Cesargrad, Strahinjščicu, Zagrebačku goru, Samoborsko gorje i Žumberak. Pridružujemo se organiziranim pohodima - „Zagorski bregoviti put“ PD Zagorske steze iz Zaboka, „Vincekov pohod“ PD Bundek iz Murskog Središća, „Romarski put Belec - Marija Bistrica“ i „Belečki planinarski put – Ivanščica“ PD Belecgrad iz Belca, „Javorova staza zdravlja“ PD Javor iz Zlatar-Bistrice, „Za duše i tijele - Mirko Fulir“ PD Grohot iz Marije Bistrice, „Po dragomu kraju“ PD Gradina iz Konjščine, „Špancir pohod“ PD MIV Varaždin. Ove obilaznice mogu se proći s manje napora i pogodne su za sve uzraste. Uz njih nas gostoljubivi domaćini rado dočekuju zdravicom. Naši prijatelji planinari PD Vršak iz Brod Moravica dragi su nam domaćini na pohodu „Kanjonom rijeke Kupe“.

Tijekom ljeta organiziramo višednevni izlet na Velebit, gdje nas se posebno dojmila Premužićeva staza kojom se bez ikakvih poteškoća mogu obići i najnepristupačniji dijelovi Velebita. Krajem rujna, domaćini smo planinarskog pohoda Kunagorom povodom manifestacije „Branje grojzdja“.

Slobodno nam se pridružite i u planinarenju pronađite svoje nove izazove. Zahvaljujemo se svima koji su pomogli radu našeg društva. Više informacija o radu planinarskog društva možete pronaći na našim web stranicama **www.hpd-kunagora.net**.


Izlet na Brezovicu (03.01.2010)

Gradsko društvo Crvenog križa Pregrada

Piše: **Tanja Očko**

Godine 1979. osnovana je Općinska organizacija Crvenog križa Pregrada, koja je 1994. preimenovana u Gradsko društvo Crvenog križa Pregrada. Na sjednici Osnivačke Skupštine usvojen je Statut prema kojem je GDCK Pregrada humanitarna i dobrovoljna udruga za promicanje humanitarnih ciljeva i provođenje akcija od opće koristi, koja djeluje na osnovi misije i načela Međunarodnog pokreta Crvenog križa i Crvenog polumjeseca. Udruga djeluje u Krapinsko-zagorskoj županiji na području grada Pregrade i općina Desinić i Hum na Sutli, a sjedište ima u Pregradi, Kostelgradska 1. Dužnost ravnatelja obnaša gđa. Helena Brezinščak, a predsjednica Društva je gđa. Štefica Pasarić.



Neke od djelatnosti koje provodi GDCK Pregrada su razvijanje humanih osjećaja uzajamnosti i solidarnosti te podizanje i unapređivanje zdravstvene kulture pučanstva. Društvo popularizira, potiče, organizira i provodi dobrovoljno davanje krvi, upoznaje građane s njihovim pravima i obavezama koje proizlaze iz Ženevskih konvencija i međunarodnog humanitarnog prava, razvija i unapređuje socijalnu skrb i uzajamno pomaganje građana, potiče njegu i pomoć u kući, propagira očuvanje čovjekova životnog okoliša, organizira službe spašavanja, pokreće, organizira i provodi



sabirne i druge akcije solidarnosti te provodi mnoge druge aktivnosti kako bi ostvarila ciljeve svog djelovanja.

U javnom životu općina Desinić i Hum na Sutli te grada Pregrade, GDCK Pregrada zastupa ideje Međunarodnog pokreta CK i CP te surađuje s tijelima vlasti tih općina i grada te udrugama i institucijama koje djeluju na području zdravstvene zaštite, socijalne skrbi, odgoja i obrazovanja te sa mnogim drugima. Međusobni odnosi unutar GDCK Pregrada temelje se na vertikalnoj povezanosti, sukoordinaciji i odgovornosti za realizaciju ustanovljenih programa i aktivnosti prema zajednici udruga DCK Krapinsko-zagorske županije i HCK - Nacionalnom društvu. Cilj tako ustanovljenog odnosa je očuvanje jedinstva HCK - Nacionalnog društva i njegovo kadrovsko i materijalno jačanje.

Ove godine GDCK Pregrada je do sad organiziralo četiri redovne akcije dobrovoljnog darivanja krvi koje pokazuju trend porasta broja darivatelja. Jednom mjesečno organiziraju se akcije provjere zdravstvenog stanja u vidu kontrole krvnog tlaka, šećera u krvi, tjelesne težine zajedno s korisnim savjetovanjem stručnog osoblja. Također je održano gradsko natjecanje mladeži HCK, a najbolja ekipa imala je priliku svoje znanje pokazati na 2. međužupanijskom natjecanju mladeži HCK u Krapini. U sklopu Dana zdravlja održan je i Sajam zdravlja kojem je prisustvovalo mnogo i izlagača i posjetitelja. U sklopu GDCK Pregrada redovito djeluje i Klub „60+“ te Klub liječenih alkoholičara. Zahvaljujući požrtvovnosti i zalaganju djelatnika, unatoč ograničenim sredstvima, GDCK Pregrada uspješno izvršava svoje dužnosti koje ispoljavaju pohvalne rezultate na radost i zadovoljstvo mnogih.

Pucačka družina grof Keglević

Piše: **Nenad Krsnik,** tajnik udruge

Poneseni legendom o grofovima Keglević, 1995. godine osnovano je društvo pod imenom Pucačka družina grof Keglević, Pregrada.

Prvi dogovor o osnivanju održan je u kući Josipa Mrkusa po domaće "Fijata", u Pregrada Vrhima. Osnivačka skupština održana je 21. svibnja 1995. kad je i donesen statut družine. Za prvog predsjednika družine izabran je Milan Kanjuh. On je ujedno i zaslužan za ime koje i danas sa ponosom nosimo. Dužnost predsjednika obnašao je do 31. svibnja 2003. godine, a za novog predsjednika izabran je Nenad Krsnik.

Djelatnost Pucačke družine grof Keglević je njegovanje i održavanje starih običaja i tradicija u svrhu promicanja turizma, organiziranje pucačkih manifestacija, poticanje članova na aktivnosti u društvenom životu. Jedinstvena proslava Uskrsa spojila nas je u zajedništvu i vjeri u Boga. Nit koja nas drži zajedno ne smije se nikada prekinuti.

Tako smo na inicijativu našeg člana Mirka Svečaka u ljeto 2002. godine pomogli u postavljanju križnog puta na Kunagoru. U znak zahvale za ozdravljenje, sadašnji predsjednik Nenad Krsnik obojao je križni put u bijelo. Zasluga družine je i to što su drveni kipovi na križevima impregnirani premazom za zaštitu drva.

Svake godine na Veliku subotu održava se probno pucanje i druženje članova sad već tradicionalno kod našeg člana Milana Ilijaša, za prijatelje Karlića. To je svojevrstan uvod u proslavu Uskrsa na naš način sa pucanjem iz pištola. Na Uskrs slavimo ispred župne crkve u Pregradi zajedno sa ostalim društvima i gostima. Na Uskrs također slavimo u Kostelu i kod crkve svete Ane u Plemenšćini.

Na Uskrsni ponedjeljak proslava je na Vinagori gdje rado dolazimo zbog našeg člana Ivice Kovača koji nas je i prvi odveo na Vinagoru. Rado dolazimo na proslavu u Prigorje gdje srećemo drage prijatelje, braću po oružju.

Proteklih godina gostovali smo u mnogim djelovima domovine prikazujući našu višestoljetnu tradiciju. Ponosni smo na to. Posebno nas veže prijateljstvo sa Novigradom u kojem smo sudjelovali na proslavi Gospe od sedam žalosti. Svečanosti smotre kuburaških društava Krapinsko-zagorske županije odazivali smo se kad god je to bilo moguće.

Tako smo i mi, Pucačka družina grof Keglević 15. svibnja 2004. godine bili domaćini 11. smotre kuburaških društava naše županije. Na smotru se odazvalo 17 društava što je svojevrstan rekord. Na radost svih gostiju, a i nas, smotra je protekla u savršenom redu.

Pucanje kojim se mi bavimo skup je sport, ali kad znamo da su to radili naši očevi, dedeki, pradedeki i oni prije njih, dužni smo to i dalje podržavati. Pucačka družina grof Keglević, Pregrada za svog sveca zaštitnika izabrala je svetog Iliju, zaštitnika groma i vatre. I naše pištole rigaju vatru i pucaju ko gromovi. Dan našeg zaštitnika slavi se 20. srpnja.

U družini djeluje 35 članova i velika nam je želja u društvo pridobiti što više ženskih članica da ukrase našu družinu. Pored navedenog, svjesni smo da se moramo okrenuti i drugim područjima djelovanja. Okrećemo se zaštiti okoliša. Osuđujemo svaki nemar pa na tom planu spremamo nekoliko akcija.


Sa smotre kuburaša održane u Pregradi

Ovim putem pozivamo sve koji su voljni da se uključe u rad družine. Svaki prijedlog nam je dobro došao.

Mreža udruga KZŽ

Piše: **Ivana Radanović,** predsjednica udruge



Mreža udruga KZŽ osnovana je 2007. godine s ciljem okupljanja udruga mladih i za mlade s područja Krapinsko-zagorske županije koje će zajednički provoditi Županijski program djelovanja za mlade KZŽ (ŽPDM). Pet udruga mladih s područja Županije osnovale su Mrežu: Mraz iz Zaboka, STUB-KLUB iz Donje Stubice, Zefra iz Pregrade, Klub mladih Bedekovčina iz Bedekovčine i Humska udruga mladih iz Huma na Sutli.

Mreža je od 2007. godine proširila svoje članstvo na 13 članica: SEP iz Desinića, KUM iz Kumrovca, Feniks iz Oroslavja, Petrože iz Krušljevog Sela, SKA iz Krapine, KRIK iz Krapine, Klub mladih Konjščina iz Konjščine i Regenerator iz Zaboka.

Udruga provodi tri glavna programa. Prvi program je provođenje ŽPDM-a kojeg članice Mreže provode u gradovima i općinama u Županiji, a to su projekti kojima se kreira kvalitetno provođenje slobodnog vremena mladih naše Županije. Članice Mreže godišnje provedu više od 30 kratkoročnih i dugoročnih projekata ŽPDM-a. Drugi program je informativni web portal koji povezuje mlade i udruge - **www.zagor.info**. Na tom se portalu izmjenjuju mišljenja i iskustva mladih o pitanjima bitnim za njih. Treći program je Centar za mlade KZŽ - Zelena dvorana. To je prostor dobiven od strane KZŽ te ga koriste udruge i mladi s područja Županije za svoje aktivnosti i projekte - održavaju se plesne radionice, izložbe, koncerti, predavanja, tribine i drugi programi. Udruga je aplicirala uređenje prostora Centra za mlade - Projekt Youth under-construction na natječaj Co-operating Netherlands Foundations for Central and Eastern Europe (CNF-CEE). Kroz godinu dana biti će za uređenje Centra za mlade utrošeno 27.000,00 eura, a glavni partner udruzi - Krapinsko-zagorska županija pomoći će financijski iznosom od 6.210,00 eura za PDV za dobiven projekt. Osim pomoći u ovom projektu, Županija pomaže udrugu financijski kroz sva tri navedena programa.



U Centru za mlade KZŽ, Trg Dragutina Domjanića 6, Zabok, otvoren je informativni ured za mlade i udruge u kojem zainteresirani mogu dobiti informacije o udrugama, projektima, volontiranju, stanju mladih u županiji, aktualnim pitanjima i svim drugim temama vezanih uz mlade i udruge. Zainteresirani mogu nazvati u ured na broj 098/183-1380 ili na 222-635. U uredu je zaposlena osoba na poslovima koordinacije, a od siječnja 2011. godine biti će zaposlena još jedna osoba.

Udruga Petrože, Krušljevo Selo

Piše: **Darko Krušelj,** predsjednik udruge

Udruga „Petrože - Krušljevo Selo“ kao udruga počinje djelovati na području grada Oroslavja od početka 2008.godine. Kao inicijativa i zajednica građana ona postoji od 2005. godine. Udruga broji 15 članova,većinom žena,mladih i djece. Kroz udrugu se inače isprepliću različite sekcije u kojima ustvari sudjeluju svi članovi, a i volonteri iz zajednice i okolice pa da ih navedemo: “Petrovske rože“ - pjevačka sekcija odraslih, “Kapelica“ - kreativna sekcija, “Oro bend“ i „Duc bend“ - vokalno-instrumentalne sekcije, “Patuljci“ - pjevačka sekcija za djecu i mlade, Odbor za kulturu življenja i „Eko-zeko“ - ekološka sekcija.

Evidentno nam je bilo kroz početke primijetiti da skoro u svim sredinama i zajednicama bez obzira na stalnu i prisutnu edukaciju ili utjecaje medija na ekološku osviještenost - postoji problem ekološke edukacije i osviještenosti stanovništva, a time i lokalnih zajednica. Pa je u toj priči svoje mjesto našla i naša mala ekološka sekcija „Eko-zeko“.



Ona je naime pokrenula niz aktivnosti u svojoj zajednici, gradu i šire, a imala je i uspjeha na jednom od natječaja Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja Republike Hrvatske - gdje su joj 2008. g. odobrena sredstva za jedan od projekata.

Sekcija je provodila mnoge aktivnosti pa da navedem nekim vremenskim tijekom…

Radionice „Dielam da se ne zabi“ - gdje smo izrađivali predmete iz ekološki raspadljivih materijala, obilježavali smo neke svjetske ekološke datume kao npr.: Svjetski dan voda, Svjetski dan šuma, Svjetski dan bioraznolikosti, Svjetski dan planeta Zemlje, tiskali smo tom prigodom tri vrste flajera i dijelili u svojoj i široj zajednici, uređivali smo zelene površine, potine, raspela, obnovili zdenac u Krušljevom Selu i zaštitili ga, postavili table sa ekološkim porukama, organizirali edukacije sa djecom osnovne škole kroz testove znanja o ekologiji, tiskali majice i kape za sve sudionike akcija, sudjelovali na petom Sajmu udruga KZŽ te ekološkim aktivnostima i drugih udruga i organizacija kao npr.: Turistička zajednica grada Oroslavja, Zelena akcija, Mreža ekoloških udruga KZŽ, Osnovna škola Oroslavje, Područna škola Krušljevo Selo, Hrvatska žena Stubičke Toplice, STUB-klub, Eko-Oroslavje, Rukotvorine - Sv.Križ Začretje, Oroslavski vez…

Kao pokazatelj inicijative te njezine mjerljivosti bili su nam polaznici radionica kao i zainteresirani volonteri koji su željeli odraditi neke aktivnosti i time dati svoj vlastiti obol razvoju ekološke svijesti i napretka u zajednici. Želja nam je ujedno i bila što veća aktivna uključenost i volonterstvo lokalnog stanovništva a ne samo članova udruge.Možemo reći da smo u tome i potpuno uspjeli te smo time uključili i onaj nezainteresirani dio građanstva što se očitovao dolascima na radionice i uključenosti u izvođenju nekih dijelova naših projekata. Možemo se pohvaliti da smo uključili i druge aktivne čimbenike iz drugih dijelova županije, a ne samo iz svog mjesta.

No, budući je to zadatak koji se mora prenositi na sve generacije i naraštaje to je ustvari proces koji će se morati provoditi na duže razdoblje ovisno koliko će ekološka sekcija biti aktivna. Bitno je reći da sve počinje u vlastitom domu, a tako i u nižim razredima - gdje prve edukacije daju učiteljice nižih razreda.

Prirodne resurse lako je iscrpiti i trošiti, no jako teško nadoknaditi kroz neko kraće razdoblje, a ponekad i bespovratno nenadoknadivo. Jer budućnost nije u našoj djeci, ona je u nama, a kako gospodarimo tako i žanjemo. Šume, voda, zemlja, sunce, biljke, životinje, kamen, čovjek - dio su kontinuiteta razvoja i očuvanja života na Zemlji. Nestane li kojeg iz niza, ponekad se čitavi niz urušava i nestaje, a što je najgore, na štetu ljudi i njegovog životnog staništa.

Bez obzira na čovjekov tehnološki napredak, u tolikoj mjeri smo unazadili odnos prema prirodi koja omogućuje u veoma kompleksnom sustavu funkcioniranja - opstanak ljudske vrste.

„Slike minulog vremena“ u Sopotu

Pišu: **Boris Krizmanić** i **Zdravko Bedeniković**

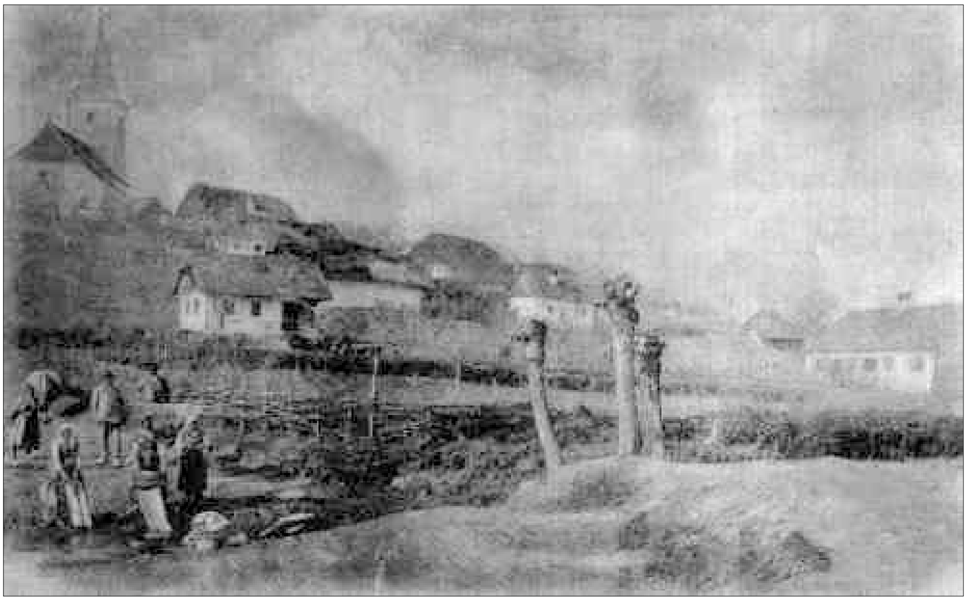
U sopotskoj školi je u nedjelju, 31. listopada održana priredba koja je privukla mnogobrojnu publiku. Osim mještana Sopota zapažen broj prisutnih pristigao je iz okolnih mjesta i iz Zagreba.

U prvom dijelu priredbe pod naslovom SLIKE MINULOG VREMENA projicirano je pedesetak fotografija nekadašnjih, danas uglavnom pokojnih Sopotljanaca te snimke iz života sela u starije vrijeme. Građu za ovu izložbu prikupili su sami mještani i tako dali svoj doprinos za ovaj kulturni događaj.

U drugom dijelu priredbe Boris Krizmanić održao je izlaganje na temu MJESTOPISI SOPOTSKOGA KRAJA u kojem je obradio tridesetak lokalnih toponima i njihovo etimološko porijeklo.

Priredba je obogaćena glazbenim programom u kojem su sudjelovali Franjo Kaučić, Tomica Kušar, Klemen Govedić i Matija Krizmanić, a za zakusku su se pobrinule Sopotljanke i Pavlovčanke.

Događaj su organizirali Ivica Kovač, Zdravko Bedeniković i Boris Krizmanić te poduzeće MATIS d.o.o. iz Pregrade.



Najstarija fotografija Sopota nastala 1900. godine. Od postojećih objekata vidi se crkva i kuća skroz desno, u kojoj se danas nalazi trgovina PZ Pregračanke



Kovačka radiona obitelji Horvat ("Kurko") u Sopotu



Trojica Sopotljanaca iz obitelji Kovač



Sopotljanke i Sopotljanci u berbi hmelja u Sloveniji

Pisati o Pregradi? Nema problema!

Piše: **Gordana Hajtić**

Pisati o Pregradi, a da nikad nisi bio u Pregradi ustvari i nije neki problem. Ako pored sebe imaš Jelenu, uopće nije problem. Pa sva čuda moderne tehnologije, pa Google Earth… Ooopaaa, vidi, vidi...

I sve to tako prolazi kroz misli, dok stvarno u tražilicu spomenutog programa nisam ukucala „Pregrada, Hrvatska“, a monitor mi pred oči izbacio panoramu mjestašca obrubljenog zelenilom šuma. Pa klik, klik, klik po sličicama. Jer ruku na srce, na Jelinim slikama iz Pregrade zeleni se uglavnom travnjak. Onaj nogometni.

O. K. sad Vam je svima jasno. Jelena je Jurić. Ona koja Vam se javlja kroz Dnevnik nogometašice. Ja sam Goga. Koja nikad nije bila u Pregradi. Al sam dovoljno vremena provela na kavama s Jelenom da bih upoznala njenu očaranost tim gradićem u srcu Zagorja, a i sama se „navukla“ na Pregradu i ljepotu oko nje.

Iskreno, kad sam prvi put čula da se govori o tamo nekoj Pregradi mislila sam da se netko šali. Ma kako se uopće grad može zvati Pregrada? Pregrada je nešto statično, što razdvaja prostor, neki zid, ograda... U sljedećem trenutku sinulo mi je, a zašto ne, kao da je ime ovog mog najdražeg grada razumljivije.

I tako nekako, Pregrada se uvijek u našim nalaženjima po kavama spusti u razgovor. Kroz nogomet, kroz berbu grožđa, kroz neke veselice, kroz glazbu... A najviše kroz ljepotu kojom odiše. I znam da sve ove moje rečenice ne bi imale smisla da nisam upoznala sutone u Pregradi. One koji se spuštaju na nepregledne linije vinograda i kleti koje mirno i spokojno uživajući čuvaju tu nepreglednost. Osobno, obožavam sutone. Gdje god se nalazila, za mene je suton najljepši dio dana. Onaj u kojem uistinu uživam, ako stignem. I nekako se dogodi da na suton u Pregradi uvijek stignem... Iako sam tu u Rijeci, gotovo dvije stotine kilometara daleko. Najviše ustvari uživam u sutonu koji je samo nastavak plamenim tonovima jeseni koja je ono zelenilo s početka priče obukla u vatrenije boje. Pa se i vinogradi, i šume, i kleti, i polja čak je i Kosteljina koja se u toj ljepoti ulijenila pa poooolako teče kroz gradaciju toplih boja, na rubovima svojim obukla u plamen... I onda ti se, kaže Jelena, spoje nebo i ti zemaljski, gotovo rajski tonovi jeseni... I kao da sve gori...

A ja... ma ne moram niti zatvoriti oči... jer sutone obožavam, a Pregradu ionako... već sad volim...

V riti su ti oči kak raku

Piše: **Nevenka Cigrovski**

Moja baka ima četiri razreda škole i dugu sijedu kosu.
Ima zube koje drži u gredencu i novi šporhat na drva.
Ona nosi rubac i fertuh.
I ima štake.
Moja baka živi sama i konačno ima vodovod.
Ali svejedno vodu najprije natoči u karnistar.
Ona se boji frižidera
i vjeruje u copernice.
Kad ih vidiš samo pljuni do tri puta i reci
V riti su ti oči kak raku.
Moja baka je ratkajka.
Ona nikad nije vid'la crnca.
Kakvi su to nabiksani ljudi?
Tvrdi da je Zlatko Kramarić iz Desinića.
I ne voli Sanadera.
Moja baka ima četvero djece, a rodila je jednoga sina.
Ima bistre plave oči
I jedan stari mobitel.
Ona ima ključ od klijeti i dva umjetna kuka.
Moja baka ima piceke i puna je životnih mudrosti.
Neke ljude je lakše odnesti nego podnesti.
To kaže ona.
Jer moja baka je zakon.
I takva je samo jedna.



Moje ime je Kunagora

Piše: **Jelena Jurić**

Tek sad se osjećam doraslom za neke događaje i susrete (za koju godinu ću opet pomisliti isto). Umijem ih doživjeti i proživjeti. Iako sam bila sigurna da ih tada doživljavam punim plućima, sad mi se čini da sam im pristupila površno i nezrelo. Vjerojatno je u tim godinama to bilo sasvim razumljivo. Danima sam se pripremala za neke susrete, razmišljala što obući, koje raspoloženje ponijeti, o čemu razgovarati. Poslije bih analizirala što i kako sam rekla i da li sam ostavila pozitivan dojam, da pri sljedećem susretu budem „bolja“. Jer ti su mi ljudi bili važni. Možda bih se na susretu pojavila čupava u poderanim trapericama, ali sam sigurna da bih se češljala barem pola sata ranije, a da sam traperice obukla nakon nekoliko bezuspješnih pokušaja da se u ispeglanim hlačama osjećam ugodno. Nervoza i trema su značile poštovanje.



Foto: Josip Krušlin

Nekad bih se za putovanje spremala danima. To su bile analize i procjene, hrpe nepotrebnih stvari. Danas se spakiram u roku deset minuta i rijetko mi nešto nedostaje. Neke stvari se ne mijenjaju.

Krenula sam za Pregradu. Pozlilo mi je ujutro kad sam u ogledalu ugledala veseli grm na glavi. Zar opet?! Baš sad kad idem na put. Muka je to posložiti. Na čijoj je glavi još je i dobro. Isprobala sam hlače, kratke hlačice, duge, trenerku, i na kraju završila u trapericama. Čemu trema? Kao da me netko čeka. Netko važan. Pa idem samo do Pregrade, bila sam već tamo nekoliko puta. Za svaki slučaj, još jednom sam otišla pred ogledalo da smirim napetu situaciju.

Baš sam bila vesela. Posjetiti ću caffe gdje na miru mogu čitati novine kao da sjedim u susjedstvu, a susjeda nigdje, popričati sa Perom kao da je sasvim prirodno da sjedim u Blu-e upu, a na kiosku će mi se nasmijati jer su sigurno zapamtili da sam među rijetkima koji su kupili razglednicu Pregrade (pa šta?!?). Uvijek usporim vožnju kroz grad. Nisam imala neugodna iskustva sa policijom (lijepi pozdrav!) nego čisto razgledam. Pogled mi se popeo na Kunagoru. I uspjela sam sama sebe nasmijati. Učinilo mi se kao da me pogledala direktno u oči, i kao nekad davno osjetila sam onu pozitivnu neugodu i trnce, dok živim punim plućima. Najprije sam refleksno prošla rukom kroz kosu, da ne bi Kunagora pri našem iznenadnom susretu primijetila da sam čupava (iako sam se naravno za ovu prigodu počeljala), a da budem iskrena čini se da ni ona nije često kod frizera. Rijetko kad sam se osjećala tako malom. I to pred prirodnom pojavom. Vjerojatno nigdje drugdje na svijetu ne bi došla tako do izražaja kao upravo na ovom mjestu. Pa skoro da mi bi i neugodno. Bilo bi smiješno da sam se predstavila, a imala sam želju. Kao – „Jelena, drago mi je“. A ona meni – „Kunagora! Baš mi je drago da sam te upoznala“. – „Jel?!“ Pa, da ti pravo kažem, dosta bih propustila da te nisam upoznala. Pričat ćemo mi ovako da nas nitko ne čuje. Znaš kakvi su Zagorci, svašta bi mogli pomisliti. Kao, šta ja imam pričati sa gorom?! Kuna-gorom!!! Neka to ostane među nama. To što si poslala vjetar znači da si me htjela dodirnuti?! Ma reci da sam luda, ali kao i da si mi mahnula granama (nemoj mi samo reći da bih opet trebala okulistu?!). Vidim i da su tebe raščešćljali da bi ti na čelu postavili dom. Pa to je u redu, to da netko u tebi želi imati dom. I ne prigovaraj mi toliko, nije ni da si ti baš često kod frizera. Jedino što znaš nekad obojat pramenove. Tamo u jesen... Da, prođem ja i u jesen, samo mi se učini da si nešto loše volje, pa diskretno prođem, dok si zamišljena.

Sad razmišljam da li sam dorasla našem susretu. Ma dobro, znam gdje ću te naći. Vjerojatno ću opet biti u trapericama, ali mi je s tobom tako ugodno da mi ne bi smetala ni kravata. Znaš da bi bilo nezgodno da me pozoveš u goste a ja u cipelama, fensy hlačama, sa pripremljenim govorom.

Iznova me iznenadiš i ne mogu reći da mi smeta.

Samo, molim te, nemoj nikome reći da smo razgovarale. Svijet svašta priča...

Zagorska nostalgija: Kosteljina

Piše: **Marcel Lončarić**

Putujući ponekad nepoznatim stranim predjelima, kako bih skratio vrijeme i razbio monotoniju, prihvaćam se omiljene zabave koja se zna pretvoriti u opsesiju. Promatrajući krajobraze kako promiču zamišljam i određujem mjesta gdje bih, ako bih, najradije živio ili bar pristao živjeti. U tim snatrenjima najčešće bi ostajale slike kakve pitome doline obasjane suncem i okružene bregovima, šumarcima te neizbježnom rijekom, rječicom ili bar jezercem u svom okružju. Ta mitska praslika kao da je pupčanom vrpcom vezana za moj ideal i poimanje sreće i cjelovitosti. Nije ni čudo, jer ta projekcija predstavlja zapravo dio vizualne kulise iliti scenografije mog djetinjstva.

U doba prirodnog

Mjesto radnje: Zagorje, Krapinske Toplice.. Živopisno brdo Marija Magdalena s još nekoliko bregova pod čijim se vrhovima i padinama razastiru vinogradi s klijetima, šume, njive, voćnjaci i zaseoci, tvoreći "orahovu ljusku" mog "jarka". Vrijeme radnje: 60-e i 70-e.

Tih godina, još prilično daleko od posvemašnje komercijalizacije, plejstejšena, kompjutera i turbolimač-estetike, mi klinci bili smo manje-više upućeni na ono što nam je pružala majka priroda, no ne bi se moglo reći da smo zbog toga bili naročito zakinuti ili nesretni. Naprotiv!

Neumorno i danonoćno igrali bi se kauboja i indijanaca, ratovali, logorovali po šumarcima, organizirali skupne lovove praćkama, lukovima i strijelama (igračke su tada bile prirodne, a materijali u pravom smislu ekološki), uzgajali golubove i zečeve, haračili trešnjama i vinogradima. Nogomet je i tada bio zakon, a kupanac u obližnjim topličkim bazenima gotovo svakodnevna praksa. Zimi bi se do besvijesti skijali, sanjkali ili igrali hokej na zaleđenim livadama.

No sve to i nije glavna tema ove priče. Dakle, "orahova ljuska" se prema jugozapadu otvara, otkrivajući pitomu zelenu nizinu kojom teče Kosteljina...

Raj za sve

Izvire negdje (samo ime kaže) ispod Kostel-brega kraj Pregrade, lijeno vijuga livadama do Toplica i dalje, nakon otprilike desetak kilometara spaja se s Velikom Horvatskom, a potonja s rijekom Krapinom. Kosteljina i nije neka elitna, "glamoruzna" rijeka poput Kupe, Krke ili Gacke, za neke je bila samo potok, i više je sličila svojim zagorskim sestrama Sutli i Krapini. Ipak, za nas koji smo je poznavali i pohodili predstavljala je pravo bogatstvo, mjesto prvih ribičkih iskustava, avantura i nadmetanja.



Foto: Darko Topolko

U ono vrijeme, dok još nije bila regulirana (i time, rekao bih-uškopljena), tekla je sporo svojim stoljetnim koritom, a na njenom putu zauzdavala su je na trenutak dva "melina", kod Pavliše i Filipca. Tu su se, nakon brana, tvorila oveća proširenja - jezerca, pogodna za kupanje, ali i (kad je ribičija u pitanju) prilika za upotrebu "špinštoka", za razliku od ostalog toka gdje bi ljeskov prut ili kakva štanga bili sasvim dovoljni. Njezine su obale bile oivičene vrbama, trstikom i ponegdje gustim šipražjem. Imala je svoje brzake gdje su se skrivali krupni, plahi klenovi i potočne mrene, dok su u dubokim, sjenovitim "tunjcima" carevale štuke, somovi, šarani, ostriži, deverike itd. Priče o velikom somu koji je među šašem i potopljenim granjem ko' od šale kidao 0,50 i to "profesionalcima" iz Zagreba, uspaljivala bi maštu nas klinaca, i to bi se mjesto uvijek obilazilo sa strahopoštovanjem.

Osim za ribe, Kosteljina je bila pravi raj za razno-razne ptice, divlje patke, fazane, žabe, zmije, bizamske štakore itd.

U ribičiju se iz razumljivih razloga odlazilo najviše za vrijeme ferija, mada to i nije bilo pravilo. Ponekad bih po cijenu "fasunga" zbog nenapisane zadaće, nenacijepanih drva ili nepobranih šljiva odjurio u tu blaženu oazu, pogotovo ako sam naslućivao da su dolje dečki iz moje škvadre: Žarko, Ivica, Darko, Marijan, Mladen, Vincek, Mikica i drugi.

U mojim počecima pribor je bio jednostavan i oskudan. Kakav dobro odabran i obrađen ljeskov prut, komad posuđenog ili pronađenog najlona srednjeg promjera, čep od pluta ili guščje pero kao plovak. U nedostatku udica iste sam znao praviti od ziherice ili špenadle koja bi se savila, a malom rašpicom pokušao napraviti kontra-hakl. Zapravo, rijetko se tko tada mogao pohvaliti nečim naročitim u tom smislu. Bambusov štap s "hilznama" bio je itekakav napredak, a teleskop štange, štap s rolom,

te bolji plovci i sitni pribor postaju dostupni tek u tinejdžerskoj dobi. Lovilo se uglavnom na sveprisutne skakavce, gliste i kruh, mada su se neki kleli kako "tamo negde" dobro prima na domaći špek i jeger. Specijalisti na grabežljivce koristili su još i pijavice, pileća jetrica i smrdljive iznutrice, rovce umotane u celofan (za soma), te naravno - kedere. Bez obzira na dosta mizeran pribor, dobro se lovilo pa bi mi klinci nakon ribičija ponosno nosili dugačke niske od riba načičkanih na vrbova rašlja. Ispekli bi ih na licu mjesta zajedno s mladim kukuruzom ("pecinjakima") ili odnosili kući. Naime, ti bi naši ulovi znali biti često sasvim dobra dopuna svakodnevnoj "klasičnoj" prehrani. Najčešće smo lovili klenove, crvenperke, ostriže, cvergle, sunčanice i, naravno, kedere, dok su kapitalne štuke, somovi šarani i platnice bile češće na udicama starijih, iskusnijih ili jednostavno, bolje opremljenih ribiča.

Susret sa štukom

Iako su nam bazeni bili "pod nosom", često bi se okupali i u Kosteljini. Događalo se to za sparnih ribičija, u predahu kakve maratonske nogometne utakmice ili čak na povratku iz škole. Okupirali bi kakav oveći "tunjek", ispentrali se na okolne vrbe i uz urnebes skakali u vodu koja je bila "taman", mada karakterističnog, pomalo ustajalog okusa. Kako su u to vrijeme posvuda uokolo slobodno pasle krave, znalo se dogoditi da se koja dočepa nečijih nemamo odbačenih hlača, majice ili cipela, mada iste nisu zazirale ni od školskih torbi, početnica i lektira. Tako je mom starijem bratu neka nadobudna krava željna znanja i sklona zemljopisu učas slistila nov-novcat atlas kupljen dan prije. Iz slinavih joj je usta spašen tek komad debelih korica. Ne treba ni spominjati kako je kod kuće ponovno bio "skupo plaćen".

Jednom sam odmaglio do tog našeg kupališta, nadajući se kako ću tamo zateći nekog iz svoje klape. Nije bilo nikog osim starog pobožnog Boška koji je s molitvenikom u ruci napasao blago. Približivši se vodi, zastao sam kao ukopan: ispod krive, polegnute vrbe s druge strane obale, ugledao sam ogromnu, prekrasnu štuku! Mirovala je nekako čudno iskošena ispod same površine vode. Dugo sam je promatrao, a onda je ispod mojih bosih nogu kresnula suha grana. Prugasta ljepotica se u taj čas izvila, mlatnula moćnim repom po vodenoj površini i nestala u dubini.

- Kaj je to bilo? - javio se Boško.

- Štuka stric, štuka... - raportirao sam bez daha.

- Da vidim... - mršav i vitalan starac prodornog pogleda učas se stvorio kraj mene.

- A de je...?

Pokazao sam rukom prema još uvijek uzburkanoj vodi. Od štuke naravno ni Š.

- Ni ti to ščuka dečec, ni. Im ti je to same štakor...

Uistinu, veliki "bizamac" panično se pokušavao uzverati na obalu očito preplašen štukinom reakcijom.

Dobrom, starom Bošku nije se isplatilo protusloviti. Ionako bi i na "dobar dan" okidao nama klincima kakvu nadahnutu propovijed, uz mnogobrojne citate iz Svetog pisma i Evanđelja.

A onda - regulacija

Dugo je trajala ta idila, to "dugo toplo ljeto" (tako se zvala ondašnja tv-trakavica) uz Kosteljinu. Negdje krajem 60-tih zbog čestih izlijevanja počela je regulacija njenog toka. Bageri i buldožeri zauzeli su obale rijeke, tjerajući nas s naših omiljenih mjesta i sužavajući nam ribolovni prostor. Bilo je tužno gledati kako svojim raljama izbacuju sa zemljom i muljem polužive ili izmrcvarene ribe i uništavaju stoljetno korito.

Kako je rijeka prilično maštovito vijugala, nakon regulacije ostalo je podosta rukavaca ili graba. Tu je dakako bilo još puno riba, no dugoročno je zbog bujanja vegetacije, nedostatka kisika i sve većeg zagađenja i to bilo osuđeno na propast.

U to vrijeme lovili bismo i "na ruke". Složila bi se ekipa u kojoj je nekolicina uglavnom mlađih "kalila", tj. mutila vodu, dok bi stariji tražili i lovili ribu pod "boltama" - podlokanom obalom. Rukama i tijelom opkolila bi se bolta u kojoj se nerijetko nalazila i krupnija riba. Plijen bi se po završetku podijelio po dogovorenom ključu. Nisam volio tu vrstu ribičije jer je isključivala onu finu igru nadmudrivanja putem "cajga". Pogotovo nakon što sam jednom iz neke "tako obećavajuće" bolte rukama izvadio veliku zmiju (valjda bjeloušku). Bacio sam je daleko od sebe, no ponovno u vodu, a ona je dezorijentirana i u panici kao i ja opet krenula prema meni, pletući mi se između nogu... Što da kažem, popišao sam se od straha i nelagode.

U novoformiranom koritu sve se slabije dalo loviti, pa smo okupirali rukavce. U njima je ostalo još podosta crvenperki, krapova, cvergli, ostriža, uz pokoju štuku ili soma. Jedno vrijeme grizli su i tzv. čikovi, čudna, nama nepoznata vrsta ribe zmijolikog tijela i pomalo zastrašujućeg izgleda. Bili su zagonetka za nas, sve dok nam neki upućeniji ribič nije rekao kako je to zapravo rijetka riba, inače ukusnog i tečnog mesa.

Nastavak dječačkog sna

Rukavci su naočigled kopnili, pretvarajući se u odlagališta odbačenih autoguma, karoserija, frižidera, te svakojakog drugog otpada i ambalaže. Bacati udicu u kakav otvor od vešmašine ili sred naplavine plastike i sprejeva postalo je degutantno i bespredmetno. Izravnana, plitka i okljaštrena, ni Kosteljina nije nudila puno više.

Tu negdje nakratko prestaje moje zanimanje za ribičju. Nakon par godina selim se u Zagreb i s vremenom opet počinjem pecati. I tako, dok krstarim Savom, Krapinom, Kupom ili kakvom šodericom, pržen suncem ili šiban kišom, sjetim se Kosteljine, shvaćajući kako samo nastavljam svoj dječački san i sakupljam djeliće izgubljenog raja.

S vremena na vrijeme, vraćajući se u svoju "orahovu ljusku", zagledam se u Kosteljinu. Taj je pogled zacijelo ispitivački i sumnjičav, onako kako se već gledaju stari znanci nakon dugog vremena.

Zastajem na mostu. Tu je negdje, gotovo skrivena iza mladog vrblja, plaha i tajanstvena. I znam, kad – tad krenut ću njezinom obalom sa štapom u ruci, komadom kruha, pokojom glistom i skakavcem. Svaki će keder imati "težinu" savskog štupsera-kilaša, a svaki klen vrijednost šarana-kapitalca.

Dva plava kaputića

Piše: **Josip Kolar**; *Pripremio*: **Tomica Kolar**

U školskoj smo klupi sjedili zajedno, tik jedan do drugog, učiteljev sin Goran i ja. Naše prijateljstvo postalo je, još od prvog dana upoznanja, najbolje skoro u cijelom razredu. Nikako ne znam niti mogu prosuditi, kako smo baš mi mogli postati tako dobri i složni prijatelji; ja, sin siromašnog seljaka, a on rođeno dijete onog koji gospodari za vrijeme svih školskih sati sa svima nama đacima. Kada ga je učitelj po prvi puta doveo u naš razred, zapitao ga je: „Gdje bi ti želio sjediti, ispred ili otraga?“, a on je bez promišljanja poletio ravno k meni u predzadnju klupu i od tada sam ga zavolio kao rođenog brata. Da je i on mene zavolio navest ću nekoliko primjera koji govore o tome.

Ja bih, kao i ostali moji drugovi sa sela, nosi sobom u školu samo komadić suhog hljeba, što bi za vrijeme glavnog odmora pojeo, a Goran, kako je stanovao u samoj školskoj zgradi, skoknuo bi u kuhinju svoje majke, koja mu je svaki put pripremila komadić kruha, ali uvijek premazanog sa pekmezom ili maslacem. Tako je time među nama postala razlika, koju je Goran prvi primijetio i odmah nastojao da tu razliku izravna. Zato je Goran od tada donosio više nego normalno premazan svoj komadićak kruha i redovno me nudio da si i ja uzmem sa njegovog kruha pekmeza ili što je bilo, te da si metnem na svoj kruh. To bi obično radio krijući pod klupom, da ne zapaze njegov tata ili ostali đaci koje bi on, kad bi samo mogao, želio sve ponuditi. Katkada, kad mu nije uspjelo premazati svoj kruh debljim slojem, davao mi je sve u zamjenu, uvjeravajući me pritom kako mu je moj kruh mnogo bolji od njegovog. Ja sam također želio na neki način, odužiti se Goranu, pa sam kod kuće krao orahe, kojih je bilo vrlo malo i koji su se čuvali samo za veće blagdane.

Jednog zimskog dana za vrijeme školskih sati, vani je nastala snježna vijavica. Kada nas je učitelj pustio da idemo doma, Goran me još u hodniku primio za ruku i skoro silom me odvukao u svoj stan, gdje me je njegova majka na njegovu molbu zadržala da tamo s Goranom prenoćim. Tu sam, naravno, dobio i večeru i zajutrak, a po Goranovoj želji morao sam sjediti s njim pri stolu. Uočio sam te večeri kako je Goranu teško naučiti zadaću, jer mu neće pomoći ni tata ni mama. Tata mu kaže, kad bi ga što zapitao: „Ne pitaj me lopove, polako uči sam,



Fotografija je preuzeta iz materijala izložbe “Slike minulog vremena“

dosta se nagnjavim u školi preko cijelog dana!". Majka mu također ne ide pomoći pa makar mu zadaća bila ne znam kako teška. Sjetio sam se tada da sam ja po tom pitanju ipak sretniji, jer mi kod svake zadaće pomogne moja starija sestra, a što ne može ona pomogne mi i otac.

Dani su prolazili i školska je godina prošla. Goran i ja prošli smo sa istim ocjenama sretno u drugi razred. U tom smo se razredu na zahtjev učitelja morali razdvojiti, tako da sam ostao dalje u predzadnjoj klupi, a Goran je otišao za dvije klupe ispred mene. Bili smo očito žalosni tim učiteljevim postupkom, a ja posebno još i više, osjećajući se velikim dužnikom prema Goranu jer je on meni mnogo više dao nego ja njemu. Te godine, već u kasnu jesen, Općinska je uprava dodijelila jednu sumu novca, da bi se siromašnijoj školskoj djeci kupilo nešto odjeće. Kad je naš učitelj donio dio tih darova u naš razred rekao je: „Pazite djeco! Ovdje imamo četrdeset odjevnih predmeta, a vas ima pedeset pet. Dakle, svi ne možete dobiti, zato dignite ruke oni koji niste presiromašni." Na to je dignulo ruke više nego petnaest, a među njima bio sam i ja. Učitelj nas izbroji i vidje da nas je jedan previše. Želio je uključiti još jednoga k dobitnicima, pa upita koga bi. Čula su se dva prijedloga. Goran je viknuo iz svega glasa „Kolar je siromašan!", u isti mah rekao sam ja da bi i Goran morao nešto dobiti. Na to se učitelj nasmije pa reče: "Goranu ne treba, a tebi Kolar evo ovaj plavi kaputić." Imali smo zatim malo odmora, pa smo sa veseljem pregledavali tko je što dobio. Goran je došao k meni i s nekakvom žalošću gleda moj novi kaput. Ja sam odmah shvatio da bi i on želio takvog jer je bio najljepši među svim darovima, pa sam bez premišljanja odlučio da mu ovog svojeg poklonim. Šapnuo sam mu to u uho i on pristane na to. Goran mi rekne da će za par dana kada se njegovoj majci dopadne ovaj kaputić dati mi u zamjenu njegov vlastiti kaput, premda sam mu taj kaputić želio pokloniti. Kada smo izlazili iz škole ja sam neprimjetno strpao kaputić u Goranovu torbu i malo sam zaostao za drugom djecom, koja su s veseljem tog dana trčeći išla kući. Čim sam došao doma, roditelji su me pitali: „Gdje ti je plavi kaputić?", jer su im susjedova djeca već ispričala tko je u školi što dobio. Odmah sam se našao u velikoj neprilici i u plaču izustim da mi ga je netko uzeo. Ta se moja isprika, naravno, nije mogla uvažiti, pa sam te večeri dobio batina kao još nikad do tad. Moji su roditelji bili uvjereni da mi kaput nije ukraden nego da sam ga morao nekome dati. Otac bi me i dalje mlatio, ali mu je majka rekla: „Pusti ga, pa ako sutra ne donese kaputa, nećemo ga više krpariti, pa ni kupiti mu nećemo ništa novog!". Sutradan išao sam u školu s, do tada, nikad toliko teškim zadatkom. Reći Goranu da mi vrati ono što sam mu već poklonio, bilo mi je najteže u životu… Čim sam došao u školu, učitelj je već bio za stolom i izgledalo je kao da čeka još samo mene, iako sam ja došao pet minuta prije vremena. Pozvao je odmah Gorana i mene da izađemo pred njega. Oboje smo plašljivo izašli, a on nas upita, tko je od nas dvojice kriv. Crvenili smo kao paprike i nismo mogli progovoriti ni riječi. Učitelj nas je još strože pogledao, na što sam ja izmucao: „Ja sam poklonio kaputić Goranu". Učitelj je ljuto pogledao Gorana i rekao mu: „Ti magarče radije si sinoć trpio batine nego da priznaš istinu. Odmah sada u stan i vrati kaputić! A ti darežljivče - zapovjedi mi - vrati se na svoje mjesto!". Učitelj je ustao i otišao van, a ja sam sav uzdrhtao očekivao nove ukore od njega.

Goran se vratio i donio onaj kaputić, pružio mi ga i obojici nam navru suze na oči. Odmah zatim došao je i učitelj, a u ruci je donio isti onakav kaput pa pozove Gorana: „Evo ti sada plavi kaput, kupio sam ti ga u trgovini samo zato da budeš i dalje prijatelj sa Kolarom. Meni pak zapovjedi da uzmem svoje stvari te da od sada opet sjedim sa Goranom.

U Pregradi, 4. II. 1956.

Iz Gradskog vijeća

Piše: **Marko Vešligaj**, predsjednik Kluba vijećnica i vijećnika SDP-a, ZS-a i A-HSS-a

I u 2010. godini oporbeni klub vijećnica i vijećnika nastojao je da Gradsko vijeće ne bude samo mašinerija za izglasavanje odluka, nego da kroz naše prijedloge, rasprave i zahtjeve sudjelujemo u funkcioniranju gradske vlasti. Nažalost, svi ti naši pokušaji bili su odbačeni, iako Pregradi baš i ne ide kako se to nastoji prikazati, budući da smo danas i po službenim statistikama najnerazvijeniji Grad u Krapinsko-zagorskoj županiji što je izravna posljedica potpunog zanemarivanja gospodarstva u gradskoj politici. U svojim prijedlozima zahtijevali smo da i mjesni odbori dobe svoj dio moći, a time i stanovnici naših sela, koji se sve više osjećaju kao građani drugoga reda. Dovoljno je reći da na području Grada Pregrade ove godine nije asfaltiran niti jedan metar nerazvrstanih cesta. Tražili smo na Gradskom vijeću i otvorenu raspravu o situaciji u Niskogradnji i sve dokumente na uvid, sastavili odluku za osnivanje savjeta mladih i još mnogo drugih inicijativa i pitanja koja ste nam vi, građanke i građani Pregrade, upućivali. Gradsko vijeće tj. vladajuća većina redom ih je odbijala.

Pri izglasavanju proračuna za 2011. god. tražili smo da se s obzirom na postojeću situaciju i zaduživanja kojima je Pregrada već opterećena, stane se grandioznim projektima koje će Pregradi natovariti velike troškove koje će morati u budućnosti financirati velikim djelom iz vlastitih proračunskih sredstava. Ne bi ni bio to tako veliki problem da je stvorena ekonomska baza koja bi omogućavala da vlastita proračunska sredstva svake godine rastu i da se iz njih i ti projekti financiraju, tada bi Pregrada imala novac i za fontane, trgove i ostalo. Ekonomski kriterij mora biti ispred estetskog, jer tako nalaže zdrava logika. Međutim ono što bi se trebalo graditi posljednje mi smo napravili prvo, ušminkali smo gradski centar, a okolicu smo zanemarili. No, ne čude takve stvari s obzirom na je politika fontana, trgova i sportskih dvorana i politika državne vlasti, dok su toliko spominjana proizvodnja i izvoz ostali mrtvo slovo na papiru. Zašto je to tako vrlo je lagano zaključiti, novac iz državnog proračuna dolazi po kriterijima podobnosti lokalnim jedinicama i najlakše ga je potrošiti za upravo takve investicije, budući da se tu uvijek može za neke radove angažirati netko iz strukture. Novac je postao jedno mjerilo vrijednosti i svakoga se u današnjem društvu može kupiti, poštenje i uvjerenja nestaju pod naletom njegovoga božanstva novaca, sve je na prodaju.

Pregrada je, nažalost, samo potvrda te i takve politike za koju Hrvatska više nema snage i ne može ju trpjeti. U takvoj situaciji kad novih investicija nema, dužnost je lokalnih jedinica spašavati postojeća radna mjesta. Založiti se maksimalno, lobirati i omogućiti da ljudi rade i primaju plaću. Primjer Emke koja“ šaptom padne“ dovoljno nam govori o angažmanu vlasti na tom polju.

Za suzbijanje korupcije na lokalnim nivoima tijek novca poreznih obveznika mora konačno postati transparentan, ne da nam u proračunu Grada Pregrade stavke za službena putovanja narastu sa 2.000 kn na 55.000 bez objašnjenja, da se samo tako izgubi svota od 100.000 kn tj. iznos za koji je prema zakonu smanjena gradonačeliničina volonterska naknada, da se još uvijek ne znaju neki izvođači radova na gradskom trgu itd. Za previše pitanja i zahtjeva sa kojima bi trebao biti upoznat svaki stanovnik našega Grada, a koje smo tražili na Gradskom vijeću odgovora nije bilo, nego samo skretanje s teme i ignoriranje naših pitanja.

Novo vrijeme koje je pred nama tražit će jasne programe i projekte koje nose korist cijeloj zajednice i gdje pojedinac neće moći dio tih sredstava sebi prisvojiti. Oni koji rade određene poslove u politici za njih trebaju biti odgovarajuće plaćeni, ali se njima onda i trebaju potpuno posvetiti, a ne ih obavljati kao dobro plaćeni hobi uz svoje redovno zaposlenje. U Pregradi trebamo veću uključenost ljudi u proces donošenja odluka (davanje većeg značaj mjesnim odborima bio bi veliki korak naprijed), zajednički rad na programima za razvoj, više briga i angažmana oko pregradskih sela, korištenje iskustva i znanja pregradskih poduzetnika i ostalih uglednih i dokazanih građana koji mogu trasirati put drukčiji i bolje Pregrade, koja će biti predvodnik u novom okruženju i vremenu, a ne ignoriranje, smjenjivanje i ponižavanja svakoga tko ne ide uz dlaku vladajućima.

Osvrnut ću se kratko i na Niskogradnju i još ću jednom ponoviti: ako je gradonačelnica kao predsjednica Nadzornog odbora znala za sve poslovne transakcije, kao što tvrdi bivša direktorica, onda je jasno tko treba snositi odgovornost. Nadzorni odbor ne može biti amnestiran, jer nešto nije znao, predobre mjesečne naknade imaju za članstvo u NO, da im takve stvari samo tako promaknu. Prikrivanje i izbjegavanje dostavljanja dokumenta, aljkavo pripremanje akata društva, sumnjive odluke o smanjivanju temeljnog kapitala, daju sumnju da postoje skriveni planovi sa Niskogradnjom koje ne slute na dobro. U cijeloj situaciji izuzetno je važan samostalan istup sindikata i njihova borba za Niskogradnju, pokazali su time da im je dosta praznih priča i da neće mirno promatrati upropaštavanje njihove tvrtke, čemu smo i previše puta u Hrvatskoj u ovih 20 godina svjedočili.

Aktivnosti u Gradskom vijeću ponekad se stvarno čine kao borba sa vjetrenjačama. No, kažu da bolje institucije od postojećih nema ili nisu još izmišljene, pa onda ih moramo svojim radom i upornošću pokušati mijenjati i truditi se biti drugačiji.

TABLICE ŽENSKOG NOGOMETA

Pripremio: **Zlatko Šorša**

PRVA HNL SENIORKE

1.	OSIJEK	10	10	0	0	55	3	30
2.	RIJEKA-JACK POT	10	7	0	3	26	6	21
3.	VIKTORIJA	10	7	0	3	24	12	21
4.	DINAMO MAKSIMIR	10	5	1	3	18	6	16
5.	PLAMEN	10	3	1	6	16	26	10
6.	PREGRADA	10	3	0	7	10	31	9
7.	AGRAM	10	2	2	6	11	31	8
8.	POLET BARANJA	10	0	0	10	2	40	0

PRVA HNL KADETKINJE - SKUPINA SZ

1.	AGRAM	6	6	0	0	41	3	18
2.	DINAMO MAKSIMIR	6	5	0	1	30	6	15
3.	RIJEKA – JACK POT	6	2	2	2	14	7	8
4.	PLAMEN	6	2	1	3	28	13	7
5.	PREGRADA	6	2	0	4	12	27	6
6.	TRNJE	6	1	1	4	1	36	4
7.	LEPOGLAVA	6	0	2	4	1	35	2

TABLICE MUŠKOG NOGOMETA

PRVA ŽNL PIONIRI

1.	ZAGOREC	12	10	1	1	72	10	31
2.	KLANJEC	12	9	2	1	28	4	29
3.	RUDAR M	12	9	1	2	47	10	28
4.	STUBICA	12	6	4	2	39	14	22
5.	OŠTRC	12	7	1	4	23	24	22
6.	RADOBOJ	12	6	0	6	33	28	18
7.	MLADOST MB	12	5	1	6	40	28	16
8.	JEDINSTVO	12	5	1	6	20	22	16
9.	OROSLAVJE	12	4	1	7	21	24	13
10.	MLADOST	12	3	3	6	12	21	12
11.	PREGRADA	12	3	2	7	14	34	11
12.	IVANČICA	12	2	1	9	19	40	7
13.	MILENGRAD	12	0	0	12	2	111	0

PRVA ŽNL JUNIORI

1.	OŠTRC	12	10	1	1	30	6	31
2.	JEDINSTVO	12	9	2	1	37	10	29
3.	PREGRADA	12	7	3	2	32	15	24
4.	STUBICA	12	7	1	4	29	16	22
5.	RADOBOJ	12	7	0	5	46	21	21
6.	KLANJEC	12	5	0	7	16	24	15
7.	MLADOST	12	4	2	6	25	25	14
8.	VATROGASAC	12	4	2	6	25	41	14
9.	MLADOST MB	12	4	1	7	24	40	13
10.	RUDAR M	12	4	0	8	18	30	12
11.	OMLADINAC	12	3	3	6	26	41	12
12.	OROSLAVJE	12	3	2	7	20	40	11
13.	MILENGRAD	12	2	1	9	19	38	7

PRVA ŽNL VETERANI

1.	ZAGOREC	13	13	0	0	46	4	39
2.	MLADOST	13	10	1	2	34	17	31
3.	VATROGASAC	13	9	3	1	33	10	30
4.	STUBICA	13	9	1	3	27	17	28
5.	HRVAT.ZAGORJE	13	6	4	3	29	20	22
6.	RADOBOJ	13	6	2	5	33	32	20
7.	STRAŽA	13	4	4	5	21	32	16
8.	MLADOST MB	13	4	2	7	25	27	14
9.	JEDINSTVO	13	4	2	7	16	24	14
10.	KLANJEC	13	3	4	6	22	23	13
11.	PREGRADA	13	3	2	8	16	24	11
12.	OROSLAVJE	13	2	2	9	17	31	8
13.	TONDACH	13	2	2	9	16	36	8
14.	MATIJA GUBEC	13	1	1	11	10	48	4

DRUGA ŽNL SENIORI

1.	PREGRADA	9	7	0	2	26	9	21
2.	MILENGRAD	9	6	1	2	17	11	19
3.	VATROGASAC	9	5	1	3	26	12	16
4.	TOPLICE	9	5	1	3	24	12	16
5.	LOBOR	9	5	1	3	22	15	16
6.	MATIJA GUBEC	9	5	1	3	12	8	16
7.	SLOGA	9	3	2	4	10	12	11
8.	MLADOST B	9	2	1	6	12	31	7
9.	MLADOST MB	9	2	0	7	15	30	6
10.	ĐALSKI	9	1	0	8	10	34	3

PRVA ŽNL LIMAČI

1.	ZAGOREC	14	14	0	0	99	11	42
2.	PREGRADA	14	10	1	3	49	18	31
3.	OROSLAVJE	14	9	3	2	33	15	30
4.	IVANČICA	14	7	5	2	31	17	26
5.	KLANJEC	14	6	5	3	28	19	23
6.	JEDINSTVO	14	6	3	5	40	28	21
7.	OŠTRC	14	6	2	6	35	27	20
8.	STUBICA	14	6	2	6	29	28	20
9.	MLADOST	14	5	2	7	28	23	17
10.	ZAGOREC VT	14	5	2	7	27	24	17
11.	MLADOST MB	14	4	4	6	26	24	16
12.	TOPLICE	14	4	2	8	23	34	14
13.	ZAGOREC KR II	14	3	2	9	22	53	11
14.	TONDACH	14	2	3	9	22	58	9
15.	SLOGA	14	0	0	14	4	117	0

PRVA ŽNL ML.PIONIRI

1.	ZAGOREC	11	10	0	1	49	6	30
2.	OŠTRC	11	8	1	2	44	10	25
3.	OROSLAVJE	11	7	2	2	43	9	23
4.	MLADOST	11	7	2	2	39	11	23
5.	KLANJEC	11	7	0	4	60	18	21
6.	PREGRADA	11	6	0	5	43	29	18
7.	SCHIEDEL	11	6	0	5	37	31	18
8.	JEDINSTVO	11	4	1	6	32	26	13
9.	IVANČICA	11	4	0	7	25	51	12
10.	MLADOST MB	11	3	0	8	19	52	9
11.	STUBICA	11	1	0	10	14	75	3
12.	INKOP	11	0	0	11	1	88	0

Ljekovite i jestive biljke na Kunagori

(nastavak sa stranice broj 3)


(1) Mjehurica

Slika **1**: **Mjehurica** – Zbog dekorativnih plodova uzgaja se kao i ukrasno bilje. Inače raste kao korov po poljima uz grmlje i puteve, mjehurićine bobe su jestive, a ovojnica otrovna.


(2) Vrba

Slika **2: Vrba ili Iva** – Od vrbovih grana skida se kora. Sušenjem te kore dobiva se lijek protiv bolova. Kora sadrži salicin koji je sastavni dio aspirina.


(3) Divlja kruška

Slika **3: Divlja kruška**


(4) Smokva

Slika **4: Smokva** – Dašak mediterana na Kunagori


(5) Bazga

Slika **5: Bazga ili crna bazga, bazgovina** – Grm ili drvo od 3 do 9 metara visine. Koristi se za čajeve, pekmeze, vino, sirupe i u kulinarstvu. Zreli plodovi nisu za jelo, ali se mogu preraditi, dok su listovi bazge otrovni.


(6) Metvica

Slika **6: Metvica** – Jedna od mnogobrojnih vrsta metvice koja raste na Kunagori. Služi kao začin i za pripravu čajeva.


(7) Kupina

Slika **7: Kupina** – Kod nas najraširenije šumsko voće. Iako raste u golemim količinama razmjerno se malo upotrebljava i prerađuje. Čaj od kupinovog lišća ima lijepu boju i vrlo ugodnu aromu, a listovi se također preporučuju za žvakanje kao sredstvo za jačanje zubnog mesa.


(8) Divlji mažuran

Slika **8: Divlji mažuran** – Iz vrškova biljke u cvatu može se prirediti ukusan aromatičan čaj. Koristi se u kuhinji, osobito za jela od rajčica.


(9) Drijen

Slika **9: Drijen ili drenovina** – Grm ili maleno drvo visine između 2 i 5 metara. Raste u velikom broju i daje obilje plodova. Kod nas se na žalost ovo šumsko voće premalo sabire, iskorištava i rijetko se pojavljuje u prodaji. Od drenjina se izrađuju kompoti, voćni sokovi, vino, pekmez i rakija i koristi se za pripremanje kiselih juha, a u pučkoj medicini služio je kao sredstvo protiv dizenterije.

Sve ove fotografije snimljene su na prostoru Kunagore!